

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Nová složka
(2)\Silverberg_Robert-Plout_do_Cařihradu.pdb

PDB Name: Silverberg_Robert-Plout_do_Caři
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.8.1973
Modification Date: 16.8.1973
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Robert Silverberg
Plout do Cařihradu

Vstal za úsvitu a sešel na patio, aby se poprvé podíval na jediné město, které dosud neviděl, Alexandrii. Letošní pětiči tvořila města Čchangan, Ásgard, New Chicago, Timbuktu a Alexandrie, tedy obvyklá směs staletí, kultur, skutečností. Když spolu s Gioiou minulé noci po dlouhém letu dorazili z Ásgardu, ležícího na dalekém severu, byla už tma, a tak šli přímo do postele. Teď, v něžném broskvovém úsvitu, mu štihlé věže a hradby Ásgardu připadaly už jen jako sen. Kroužily pověsti, že Ásgard už stejně končí. Co nevidět, alespoň se to říkalo, bude město srovnáno se zemí a někde jinde je nahradí Moheridžo-dáro. Města se pořád měnila, ale nikdy jich nebylo více než pět. Pamatoval doby, kdy měli císařsky Řím na místo Čchanganu a Rio de Janeiro místo Alexandrie. Tito lidé neviděli žádný důvod udržovat něco delší dobu.

Po ledové důstojnosti Ásgardu nebylo snadné přivyknout si na parnou, hustou alexandrijskou atmosféru. Vítr, ženoucí se od moře byl zároveň svěží i horký. O můstky se rozbíjely něžné tyrkysové vlnky. Všemi smysly pociťoval blízkost rozpálené, těžké oblohy, pronikavou dotěrnost rudého písku unášeného brízou z nížin, nepříjemný, bahnitý pach blízkého moře. Všechno se to v jítřním světle chvělo a mihotalo. Jejich hotel měl hezkou polohu - v horní části severního svahu velkého umělého kopce, známého pod názvem Paneum, na místě zasvěceném kozonohému bohu. Měli odtud hezký výhled na město, na nádherné široké bulváry, vznešené obelisky a památníky. Hardianův palác, ležící na úpatí kopce, majestátní a ponurou Knihovnu, hemžení bazaru, královskou vilu, kterou nechal postavit Marcus Antonius po své porážce u Actia. A, samozřejmě, na Maják, nádherný Maják s mnoha okny, sedmý div světa, to neuvěřitelné spojení mramoru, vápna a purpurově rudé asuánské žuly, tyčící se důstojně na konci své míli dlouhé hráze. Černý kouř ze signálního ohně na vrcholu se lenivě zvedal k obloze. Město se probouzelo ze spánku. Dočasní v krátkých bílých suknicích se pustili do stíhání hustých, tmavých živých plotů kolem veřejných budov. Po ulicích se procházelo pár občanů, oblečených do volných tunik, připomínajících řecký oděv.

Sem tam bylo vidět i zjevem, chiméry, fantaskní tvory. Dva štihlí kentauři, samec a samice, se pásli na úbočí kopce. Robustní, svalnatý bojovník se objevil v portálu Poseidonovy svatyně a se širokým úsměvem na tváři začal mávat hlavou Gorgony, kterou držel v ruce. Na ulici pod dveřmi hotelu se protahovaly a zívaly tři malé růžové sfingy, ne větší než domácí kočky, a pak začaly dovádět na chodníku. Jiná, větší sfinga, velká jako lev, je pozorovala z aleje - určitě matka. Dokonce i z této vzdálenosti slyšel její hlasité mručení.

Zaclonil si oči a zahleděl se do dále - za Maják, za moře. Toužil na severu zahlédnout nezřetelné pobřeží Kypru nebo Kréty, nebo snad obrovský temný hřbet Anatolie. K velké unášej mne Byzanci, pomyslel si, kde vše kolem věkovité jest. Viděl ale jen nesmírné pusté moře, oslepující jej ve slunečním světle, i když den teprve začínal. Nic. Jenže to nic nebylo tam, kde očekával. Kontinenty již neměly svou původní polohu. Kdysi dávno mu to ukázala Gioia, když vylétli v jejím malém letadle. Horní část Jižní Ameriky se přesunula daleko do Pacifiku, Afrika zvláště ztloustla a zploštila se, Evropu odděloval od Asie široký jazyk oceánu. A Austrálie, jak se zdálo, už vůbec neexistovala. Možná, že ji rozkopali a použili na nějaké jiné účely. Po světě, jak jej znal, zmizely všechny stopy. Bylo padesáté století.

"Padesáté století po čem?" tázal se mnohokrát, ale nikdo nic nevěděl, nebo možná vědět nechtěl.

"Je Alexandrie moc horká?" zavolala Gioia zevnitř.

"Vylez ven a uvidíš."

Nahá a rozespalá přicupitala na bílé dlážděné patio a přitulila se k němu. Vešla se mu přesně pod rameno.

"Ach ano, ano!" zašeptala. "Je krásná, že? Koukni se tam, paláce, Knihovna, Maják! Kam půjdeme nejdřív? Asi na Maják, ano? A pak na bazar... chtěla bych vidět egyptské mágy... a pak na hipodrom, podívat se na dostihy. Budou dneska dostihy, nevíš? Och, Charlesi, chtěla bych vidět všechno!"

"Všechno? První den?"

"Všechno hned první den, ano," odpověděla. "Všechno".

"Vždyť máme řů čas, Gioio."

"Myslíš?"

Usmál se a silně ji přitulil.

"Dost času," řekl něžně.

Miloval ji kvůli té netrpělivosti, kvůli tomu náladovému, žhavému zápalu. V tomhle ohledu se Gioia nepodobala ostatním, i když ve všem ostatním se od nich nelišila. Nevysoká, bystrá, štihlá, tmavooká s olivovou pokožkou, úzkými

boky, příliš širokými rameny a plochými řadry. Všichni byli takoví, nikoho nešlo odlišit od ostatních, jako miliónová horda sester a bratrů -celý svět plný malých, hbitých dětí středozevního typu, stvořených k žonglování a divokým kouskům s býky, k pití sladkého bílého vína ve dne a trpkého červeného v noci. Stejná štíhlá těla a široká ústa, stejné velké, rybí oči. Neviděl nikoho, kdo by vypadal na méně než dvanáct a více než dvacet let. Gioia se něčím trochu lišila, i když nechápal čím. Věděl ale, že ji miluje právě pro ten nepostřehnutelný, ale důležitý rozdíl. A zřejmě z téhož důvodu milovala i ona jeho.

Jeho zrak přelétl ze západu na východ, od Měsíční brány přes širokou ulici Canopus, vedoucí do přístavu a odtud ke Kleopatřině hrobce na konci úzkého mysu Lochias. Bylo tu vše a bylo to dokonalé - obelisky, pomníky, mramorové kolonády, svatyně, háje i sám veliký Alexandr v sarkofágu z křišťálu a ze zlata, nádherné, zářivé, pohanské město. Občas ale viděl něco podivného - nepochybnou mešitu blízko veřejného parku a vedle Knihovny něco, co vypadalo jako křesťanský chrám. A lodě v přístavu, se svými rudými plachtami a třicími stěžni, byly bezpochyby středověké. A k tomu ještě z pozdního středověku. Už předtím, v jiných městech, vidával podobné anachronismy.

Ti lidé je určitě považovali za zábavné. Život, to pro ně byla zábava. Bavili se bez ustání. Řím, Alexandrie, Timbuktu - proč ne? Vytvořit Ásgard s průzračnými mosty a paláci, obklopenými ledem - a pak se ho zbavit? Nahradit jej Mohendžo-dárem? Proč ne? Velice litoval, že ty vznešené nordické sněmovní domy budou zbořeny proto, aby mohlo vzniknout podsadité, brutální, sluncem spálené město z hnědých cihel. Tihle lidé se ale na takové věci dívali jinak než on. Měli jen dočasná města. V Ásgardu někdo říkal, že bude zrušeno Timbuktu a místo něj že vznikne Cařihrad. Vlastně, proč ne? Proč ne? Mohli mít vše, co si zamluli. Bylo to, konečně, padesáté století. Jediným zákonem bylo, že najednou nemohlo existovat více než pět měst.

"Toto omezení," informovala jej Gioia slavnostně hned, co spolu začali cestovat, "je velice důležité."

Jenže nevěděla proč, anebo nepovažovala za nutné mu to říct.

Znovu pohlédl na moře.

Představil si nově zrozené město, nečekaně se vynořující z mlhy - zářící věže, obrovské paláce s kopulovitými střechami, zlaté mozaiky. Pro ně by to nebylo nic obtížného. Mohli by je prostě přenést v celku z reálné doby - s císařem na trůnu a opilými císařskými žoldáky, vyřvávajícími po ulicích, s pronikavými zvuky gongů z katedrály, letícími nad bazarem, se skákajícími delfíny za řadou přímořských pavilónů. Proč ne? Měli Timbuktu. Měli Alexandrii. Toužíš po Konstantinopoli? Tedy pohled - zde je Konstantinopol! Nebo Avalon nebo Lyonesse nebo Atlantida. Mohli mít vše, co chtěli. Čistý Schopenhauer - svět jako vůle a představitivost. Ano! Tito štíhlí, tmavoocí lidé neúnavně cestující od zázraku k zázraku! Proč by nemohl být na řadě Cařihrad? Ano. Proč ne?

Tohle není svět pro starce, napadlo jej. Pro mladé, choulící se ve svých náručích, pro ptáky na větvích stromů - ano! Ano! Vše, co si jen umanuli. Dokonce i jej mají. Pocítil nečekaný strach. Otázky, které si už dávno nepokládal, se vetřely do jeho vědomí. Kdo jsem? Proč tu jsem? Kdo je ta žena po mém boku?

"Nějak jsi zmlkl, Charlesi," řekla Gioia, která nesnášela příliš dlouhé mlčení. "Budeš se se mnou bavit? Řekni, co tam tak vyhlížíš."

Pokřčil rameny. "Nic".

"Nic?"

"Nic zvláštního."

"Ale já vidím, že něco vidíš!"

"Cařihrad," odpověděl. "Představoval jsem si, že mohu za mořem zahlédnout Cařihrad. Pokoušel jsem se zahlédnout hradby Konstantinopole."

"Ach, ale odtud tak daleko nedohlédneš. Opravdu ne."

"Já vím."

"Tak či tak, Cařihrad stejně neexistuje."

"Ještě ne, ale bude. Jeho čas přijde později."

"Opravdu?" otázala se. "Víš to určitě?"

"Mám to z dobrého pramene. Slyšel jsem to v Ásgardu," odvětil. "Ale i kdybych to nevěděl, musí jednou na řadu přijít, nemyslíš? Jeho chvíle musí nastat. Copak bychom mohli vynechat Cařihrad, Gioio? Určitě jej vytvoříme, dříve nebo později. Je to jen otázka času. A my přece máme celý čas světa."

Její tvář přelétl stín. "Opravdu máme? Opravdu?"

Moc toho o sobě nevěděl, ale to, že není jedním z nich, ano. Tím si byl jist. Věděl, že se jmenuje Charles Phillips a že než se ocitl mezi těmito lidmi, žil v roce 1984, když ještě existovaly takové věci jako komputery, televizory, baseball, stíhačky, kdy se svět hemžil městy, kterých nebylo pět, ale tisíce - New York, Londýn, Johannesburg, Paříž, Liverpool, Bangkok, San Francisco, Buenos Aires a velké množství jiných a všechna najednou. Na zemi tehdy žilo čtyři a půl miliardy lidí. Pochyboval, zda jich teď bylo alespoň čtyři a půl miliónu. Všechno se to změnilo tak, že to bylo nad jeho chápání. Měsíc vypadal stále stejně, i slunce, ale za noci marně hledal známá souhvězdí. Vůbec jej nenapadlo, jak a proč ho přenesli z "dříve" do "nyní". Ptát se, to byla ztráta času, nikdo mu neodpovídal - nikdo ani nechápal, co vlastně chce vědět. Po jisté době se přestal ptát a pak už skoro úplně ztratil chuť něco se dozvědět.

Šplhal se s Gioiou na Maják. V obvyklém spěchu uháněla vpředu a on ji statečně následoval. Desítky ostatních turistů ve dvou nebo tříčlenných skupinkách stoupaly nahoru po vykládaných rampách. Smáli se a překřikovali. Když jej zahlédli, někteří z nich se zastavovali, hleděli, ukazovali si na něj. Už si na to zvykl. Usmíval se, když si na něj ukazovali. Občas jim hlavou kývl na pozdrav.

Na nejnižším podlaží dvě stě stop vysoké krychlové stavby z velikých mramorových bloků neviděl nic zajímavého. V plesnivých, studených arkádách tu byly stovky malých, tmavých pokojíků - byty dozorců, údržbářů, kasárna posádky Majáku a stáje pro tři sta oslů, nosících nahoru palivo. Nebylo tu nic přitažlivého. Ani se nezastavil a uháněl vpřed, až

vystoupil na balkón, vedoucí na další podlaží. Zde se Maják zužoval a měnil se v osmiúhelník. Jeho fasáda, teď žulová a hezky žlábkovaná, se majestátně tyčila nad jeho hlavou.

Tady na něj čekala Gioia.

"Tohle je pro tebe," řekla a podala mu masovou kuličku na dřevěném tácku. "Jehněčí pečeně. Vynikající. Už jsem jedla, než jsi přišel."

Podala mu i kelímeček nějakého studeného šerbetu a odešla koupit granátové jablko. Terasa byla zaplněna desítkami dočasných, kteří prodávali zákusky a nápoje nejrůznějších druhů.

Kousl do masa. Nahoře bylo zuhelnatělé, uvnitř přitažlivě růžové a chutné. Když jedl, přistoupil k němu jeden z dočasných a zadíval se mu do tváře. Byl to robustní, osmahlý muž, oblečený jen do roušky z červenožluté látky.

"Prodávám maso," řekl. "Velice jemné jehněčí na roštu. Jen pět drachem."

Phillips mu ukázal maso, které právě jedl. "Už mám," řekl.

"Ale to je výborné maso, měkoučké. Tři dny bylo naloženo..."

"Prosím tě," řekl Phillips, "nechci žádné maso. Mohl bys mě laskavě nechat na pokoji?"

Dočasní jej mátlí a udivovali. Pořád ještě toho o nich mnoho nevěděl. Nebyly to stroje, vypadali jako bytosti z masa a kostí, ale zrovna tak nevypadali jako lidé a nikdo se k nim také jako k lidem nechoval. Domníval se, že jsou umělé, výrobky tak dokonalé technologie, že rozdíl nebyly postřehnutelné. Jedni, jak se zdálo, byli inteligentnější než ostatní, ale všichni se chovali tak, jako kdyby neměli víc samostatnosti než herci, jimiž v zásadě byli. V každém z pěti měst jich obrovské množství hrálo role všeho druhu - pastýři i pohůnků, zametačů ulic, kupců, veslařů, studentů, kočích, prodáváčů pečeného masa a studených nápojů, trhovců, gardistů, štolbů, gladiátorů, mnichů, řemeslníků, děvek a kapsářů, námořníků - jinými slovy všech, kdo byli nezbytní k vytvoření iluze kvetoucího, životem kypícího města. Tmavoocí - Gioin národ - nikdy nepracovali. Nebylo jich tolik, aby udrželi město při životě, a tak či onak vystupovali jen v roli turistů, cestujících všude, kam je zavál rozmar - z Čchang-anu do New Chicaga, z New Chicaga do Timbaktu, z Timbaktu do Ásgardu, z Ásgardu do Alexandrie, dál, stále dál.

Dočasný se nechtěl nechat odbýt. Phillips odešel, ale prodáváč si pospíšil za ním a začal jej obtěžovat u zdi terasy.

Když se o několik minut, s ústy půvabně potřísněnými šťávou granátového jablka, vrátila Gioia, kroužil dočasný kolem něj a s neuvěřitelnou dotěrností se mu snažil vnutit miskou jehněčího. Stále příliš blízko Phillipse, nosem se skoro dotýkal jeho nosu, veliké kravské oči vpité do jeho tváře a plačtivým hlasem vychvaloval jakost svého zboží. Phillips měl dojem, že se mu podobné nepříjemnosti s Dočasnými staly již přinejmenším dvakrát. Gioia strčila do lokte toho dotěry a řekla ostrým, odměřeným hlasem, jaký u ní ještě nikdy neslyšel: "Nemá zájem. Padej odtud!"

Okamžitě zmizel.

"Musíš na ně tvrdě," vysvětlovala Phillipsovi.

"Zkoušel jsem to, ale nechtěl mě poslechnout."

"Přikázal jsi mu, aby odešel, a on tě neposlechl?"

"Požádal jsem je. Slušně. Možná, že až příliš slušně."

"Ale přesto...", řekla. "Člověka má poslechnout i tak."

"Možná, že si myslel, že nejsem člověk," uvažoval Phillips.

"Kvůli mému vzhledu, výšce, barvě očí. Mohl si myslet, že jsem nějakým druhem Dočasných."

"Ne," prohlásila Gioia a svařila čelo. "Dočasný nebude otravovat jiného Dočasného. Ale ani se nebude protivit občanu. Tyhle meze se nedají překročit. Nikdy s nimi nejsou žádné problémy. Nechápu, proč tě nenechal na pokoji."

Zaskočilo jej, když viděl, jak je ustaraná! O hodně víc, pomyslel si, než to bylo nutné! Hloupý stroj, možná trochu rozladěný, příliš nadšeně nabízející své zboží - no a co? Co z toho? Gioia po chvíli došla zřejmě ke stejnému názoru.

Pokřčila rameny a řekla: "Asi je pokažený. Takové věci se asi stávají častěji, než bychom řekli, nemám pravdu?"

Znepokojilo jej něco strohého v jejím hlase. Usmála se a podala mu své granátové jablko. "Vezmi a kousni si, Charlesi. Je to úžasně sladké. Granátovníky kdysi vyhynuly, víš? Tak co, jdeme nahoru?"

Střední, osmiboká část Majáku musela mít na výšku několik set stop. Z vnějšku fypadala jako ponurá roura, způsobující klaustrofobii, takřka beze zbytku vyplněná dvěma spirálními rampami, točícími se kolem mohutné centrální šachtice. Stoupali pomalu. Před nimi se šinula karavana oslíků s nákladem palivového dříví. Ale konečně, když už byl Phillips udýchaný a točila se mu hlava, vyšel s Gioiou na druhý balkón, oddělující osmibokou část od nejvyššího, válcového a velice štíhlého podlaží Majáku.

Hluboce se naklonila přes zábradlí. "Ach, Charlesi, koukni, jaký je to pohled! Jen se podívej!"

Byl úžasný. Po jedné straně před sebou měli celé město, bahnité jezero Marcolis a dál pak egyptskou písečnou rovinu, z druhé strany zase viděli daleko na šedé a bouřlivé Středozemní moře. Ukázal jí rukou nebezpečí zdejších vod - nesčíslné útesy a mělčiny, rozložené před vjezdem do přístavu.

"Není na tom nic zvláštního, že potřebují maják," prohlásil. "Bez nějakého obrovského orientačního bodu by nikdy z otevřeného moře nedopluli do přístavu."

Pojednou těsně před nimi zaznělo hlasité zařvání, něco jako výbuch vzteku. Na tomto podlaží ze všech rohů Majáku trčely obrovské sochy Tritonů, dujících do trub. A ten nečekaný, ohlušující zvuk zazněl od nejbližšího z nich. Signál, napadlo jej. Varování pro lodě, překonávající ten obtížný vjezd. Zvuk, uvědomil si okamžitě, byl vytvořen nějakým parou poháněným strojem, obsluhovaným brigádami zpocených dočasných, soustředěných kolem ohnišť u podstavu každého z Tritonů.

Opět se uctivě poklonil zručnosti, s jakou ti lidé vytvářeli své kopie starověku. Jenže, byly to opravdu kopie? Stále nedokázal pochopit, jak svá města stavějí. Z toho, co věděl, mohl usuzovat, že město bylo tou nejskutečnější Alexandrií, vytaženou ze svého skutečného času, stejně jako on. Takže to nemusela být kopie, ale ten nejopravdovější a původní Maják. Neměl ani ponětí, jak je to doopravdy a co by bylo větším zázrakem.

"Jak se dostaneme nahoru?" otázala se Gioia.

"Asi tudy. Těmito dveřmi."

Tady končily spirálové rampy pro osly. Palivo pro Maják odtud putovalo nahoru výtahem v centrální šachtici.

Návštěvníci mohli použít schodiště ve své nejvyšší části tak úzkého, že se během výstupu nedalo vrátit zpět.

Neúnavná Gioia vyrazila jako první. Phillips se chytil zábradlí a s námahou šel za ní, stále nahoru, počítal malé světlíky, aby si alespoň trochu ulehčil cestu. Napočítal jich skoro sto, než se konečně zastavil v předšní majákové komory.

Mačkalo se tam několik desítek turistů. Gioia stála na opačné straně, u stěny směřující k moři.

Měl pocit, že se tady, nahoře, celá stavba chvěje ve větru. Jak vysoko byli? Pět set, šest set, sedm set stop? Majáková komora byla vysoká úzká a rozdělená galérií na horní a dolní část. Úplně dole odebírala z výtahu štafeta dočasných dříví a házela je do planoucího ohně. Na místě, kde stál - na okraji plošiny, kde bylo zavěšeno gigantické zrcadlo z leštěného kovu - cítil Phillips intenzivní žár. Ohnivé jazyky vyrazely vzhůru a tančily před zrcadlem, vrhající daleko do moře oslepující paprsek svého světla. Z větráku stoupal dým. Na samém vrcholu Majáku se tyčila obrovská socha přísného, zamračeného Poseidona.

Gioia se prodírala ochozem, až dorazila k němu.

"Než jsi přišel, mluvil průvodce," řekla, když mu podávala ruku. "Vidiš to místo tam, před zrcadlem? Když se před ně někdo postaví a podívá se do něj, uvidí na moři lodě, které se nedají zahlédnout pouhým okem. Zrcadlo zvětšuje."

"Ty tomu věříš?"

"Ukázala hlavou na průvodce. "Říkal to. A ještě dodal, že když se někdo podívá pod správným úhlem, může dohlédnout až do Konstantinopole."

Jako dítě, pomyslel si. Všichni jsou stejní.

"Není to déle než dnes ráno, když jsi mi říkala, že takové vzdálenosti se vidět nedá. A mimoto, Konstantinopol teď neexistuje," řekl.

"Jenže existovat bude," odpověděla. "Říkal jsi mi to ty a taky ne déle než dnes ráno. A až vznikne, bude ji možno v zrcadle zahlédnout. To je pravda. Já tomu naprosto věřím."

Prudce se otočila ke vchodu do komory.

"Ach, podívej, Charlesi! Jde sem Issandra a Aramayne! A tamhle je Hawk! A tam zase Stengard! Jé, jsou tady všichni, všichni!"

Tlačili se do komory. Těch nově přichozích bylo tak mnoho, že ti, kdo byli uvnitř, byli nuceni sejít o několik stupňů dolů do druhé místnosti. Gioia se mezi nimi točila, objímala a líbala je. Phillips je dokázal jen těžko rozeznat - dokonce nemohl s jistotou prohlásit, kdo z nich je muž a kdo žena, protože na sobě měli všichni volný oděv jednoduchého střihu - poznal ale některá jména. Byli to Gioini zvlášť dobří přátelé, její parta, se kterou, než se v jejím životě objevil on, obdržela jedno město za druhým v nekonečném radostném putování. Některé z nich znal už z dřívějška, seznámil se s nimi v Ásgardu, v Riu, v Římě. Průvodce z majákové komory, podsaditý Dočasný se širokými rameny a s lysou hlavou, ozdobenou věncem, se opět objevil a zahájil svůj výklad, ale nikdo jej neposlouchal. Všichni byli příliš zaměstnáni zdravením se, objímáním a chichotáním.

Někteří z přichozích se protlačili k Phillipsovi, aby se špičkami prstů dotkli jeho tváře, což byl jejich běžný pozdrav.

"Charlesi," pronášeli slavnostně, přičemž, jak to místní často činili, rozdělovali jeho jméno na dvě slabiky. "Jak je milé tě opět vidět. Jak příjemné. Ty a Gioia, takový hezký pár. Tak dokonale se k sobě hodíte."

Bylo to tak doopravdy? Asi ano.

Celá místnost šuměla rozhovorem. Průvodce už nebylo vůbec slyšet. Stengard a Nissandra navštívili kvůli vodním tancům New Chicago... Aramayne přinesla zprávu o slavnostech v Čchang-anu, které trvaly celé týdny... Hawk s Helenou byli v Timbaktu, aby se podívali na příjezd solné karavany a opět se tam brzy vraceli... slavnosti na počest konce Ásgardu, které prostě nejde opustit... plány, týkající se nového města Mohendžo-dáro... máme rezervována místa na otevření, nedáme je ani za nic... a navíc, pak se definitivně postavíme za Konstantinopol, plánovači už jsou zahloubáni do byzantské historie... jak je milé zase tě vidět, pořád tak krásná... bylas už v Knihovně? V zoo? V Serapidově svatyni?

A Phillipse se zase ptali: "Co si myslíš o Alexandrii? Charlesi? Samozřejmě, že jsi ji ve své době musel dobře znát."

Vypadá tak, jak si ji pamatuješ?"

Vždy se takhle ptali. Zdálo se, že nechápou, že v jeho době byla Alexandrie Knihovna a Maják něčím dávno minulým a legendárním. Pro ně byla všechna města, která vrátili zpět do existence, jak si myslel, více méně současná. Císařský Řím, Ptolemaiovská Alexandrie, dóžecí Benátky, Čchang-an dynastie Táng, azský Ásgard, žádné ani méně barvitě ani nereálnější než ostatní, každé bylo odrazem téže vzdálené, fantastické minulosti, pérem vytržených z oněch temných, primitivních propastí času. Neměli měřítko, které by jim umožňovalo oddělit jednu epochu od druhé. Minulost pro ně byla jedinou bezmezou a bezčasovou krajinou. Proč by tedy neměl vidět Maják už dříve on, který do této éry skočil rovnýma nohama z New Yorku roku 1984? Nikdy jim to nedokázal vysvětlit. Julius Caesar a Hannibal, Helena Trojská a Karel Veliký, gladiátorský Řím a yankejský New York... Gilgameš, Tristan, Othello, Robin Hood, George Washington a královna Viktorie -pro ně to vše byly postavy stejně reálné i nereálné, nic víc než světlé loutky pohybující se po namalovaném plátně. Minulost, minulost, ta pomíjívá a plynulá minulost pro ně byla pouze lehce dostupným a nekonečně obsažným místem. Samozřejmě, že si mohou myslet, že Maják znal už dřív. Raději se jim to nepokoušel znovu vysvětlovat.

"Ne," odpověděl prostě. "V Alexandrii jsem poprvé."

Strávili tam celou zimu, možná, že i kus jara. Alexandrie nebyla místem, kde by se daly nějak zřetelně pocítit změny ročních období a pro ty, co celý svůj život trávili v roli turistů, nebyl běh času také nějak zvlášť zřetelný.

Ve dne tu bylo vždy co vidět. Zoologická zahrada například - báječný park, zázračně bujný a zelený na zdejší suché

podnebí, kde podivuhodná zvířata žila v tak obrovských výběžích, že působily dojmem divoké přírody. Byli tu velbloudi, nosorožci, gazely, pštrosi, lvi, divocí osli, byla zde i jiná stvoření, obvykle se vyskytující spolu s těmito různými africkými zvířaty - grifové, jednorožci, bazišci a oheň vyvrhující draci s duhovými šupinami. Mělo původní alexandrijské zoo gryfy a jednorožce? Produkce bájeslovných nestvůr byla pro anonymní tvůrce stejně jednoduchá, jako vytváření velbloudů nebo gazel. Pro Gioia a její přátelé byly tyto nestvůry stejně pohádkové a nosorožec v nich vzbuzoval stejnou hrůzu jako gryf. Ten první nebyl ani víc ani míň skutečný než druhý. Pokud Phillips dokázal zjistit, kromě pár psů a koček nepřežil z jeho času žádný savec ani pták, i když jich bylo mnoho rekonstruováno.

A konečně Knihovna! Všechny ty ztracené poklady, vyrvané ze spárů času! Ohromující kolonády mramorových zdí, prostorné čítárny s vysokými klenbami, do nekonečna se táhnoucí spirály regálů. Slonovinové rukojeti sedmi set tisíců papýrových svitků, trčící z polic. Pomalu a důstojně se šinoucí knihovníci a učenci s jakoby na tvář nalepenými akademickými úsměvy, ale s myšlenkami nejpravděpodobněji se zabírajícími důležitými a závažnými duševními otázkami. Jak si Phillips povšiml, byli to samí Dočasní. Jen rekvizity, součást iluze. Ale svitky, byl to také jen přelud? "Máme tady všechna Sofoklova dramata." prohlásil průvodce a radostným gestem ukázal na řadu polic. Jen sedm ze sto třidvaceti Sofoklových děl přežilo požáry Knihovny, založené ve starověku Římany, křesťany a Araby. Byla tu tedy i ta ztracená - Triptolemus, Nausikáa, Láson a všechna ostatní? A najdou se zde také zázračně vzkříšené literární starožitnosti - Odysseovy vzpomínky, Katonovy dějiny Říma, Tukidydův Život Periklesův, chybějící svazky Livia? Když se ale otázel, zda by se mohl pohrabat v těch hromadách, průvodce se omluvně usmála řekl, že teď právě knihovníci nemají čas.

"Snad někdy jindy?"

"Snad," odpověděl průvodce.

Stejně to nemá význam, řekl si Phillips. Dokonce i kdyby ti lidé nějakým zázrakem zachránili ta ztracená arcidíla starověku, jak by si je mohl přečíst? Řecky neuměl ani slovo.

Všude kolem něj kypěl a pulsoval městský život. Bylo tady úžasné - obrovský záliv, nahuštěný plachtami, široké aleje, běžící přímo z východu na západ a ze severu na jih, sluneční světlo, takřka slyšitelně se odrážející od zářivých zdí paláců králů i bohů. Udělali to opravdu dobře, usoudil Phillips, opravdu velice dobře. Na trhu se kupci s tvrdým pohledem hádali půl tuctem tajuplných jazyků o cenu heny, arabského kadidla, jaspisu a leopardích kožešin. Gioia si koupila drachnu bílého egyptského pižmového parfému v něžné štíhlé lahvičce. Kouzelníci, žongléři a písaři se doprošovali kolemjdoucích a žadonili o chvilku pozornosti o hrstku mincí za svou námahu. Na dražbě vystavení otroci - černí, hnědí a také pár, který mohl být Číňany - byli nuceni napínat svaly, cenit zuby a obnažovat hrudníky, aby přilákali případné kupce. V gymnasionu vrhali názi atleti oštěpy a disky a také spolu urputně zápasili. Gioin přítel Stengard k ní přišel se suvenýrem, žlutým náhrdelníkem, za jaký by se nestyděla ani Kleopatra. Hodinu nato jej Gioia ztratila anebo darovala někomu jinému, zatímco se Phillips díval na druhou stranu. Druhý den si koupila nový, ještě nádhernější. Každý dostal tolik peněz, kolik chtěl. Stačilo jen si o ně říct. Peníze pro ty lidi byly stejně dostupné jako vzduch.

Být tady, říkal si Phillips, mi připadá jako neustálý pobyt v kině. Každý den jiné představení. Zápletka nepřiliš objevná, ale speciální efekty výtečné a péče o detaily se asi nedá překonat. Superfilm. Obrovská, nekonečná slavnost s účastí veškeré populace celého světa.

A všechno to bylo tak nenucené, tak spontánní! Když chodil do kina, nedělal si nikdy problémy s tím, aby myslel na myriády techniků, kameramanů, kostymérů, scénografů, elektrikářů, modelářů, zvukařů za každým záběrem. Tady se také netázal, jak před jeho očima postavili Alexandrii. Cítil se v ní, jako kdyby byla pravá. Byla pravá. Když pil silné červené víno, hučelo mu příjemně v hlavě. Myslel si, že kdyby vyskočil z vrcholové komory Majáku, určitě by zahynul. I když by mezi mrtvými nepobyl dlouho. Určitě znali způsob, jak je oživovat tak často, jak by bylo třeba. Smrt v životě těch lidí nebyla ničím důležitým.

Ve dne si prohlížel město. Po večerech chodili s Gioiou na večírky, které se konaly v jejich hotelu, ve vilách u moře, aristokratických palácích. Byli tam vždy stejní hosté - Hawk a Helena, Aramayne Stengard a Shelimir, Nissandra, Ašóka, Alfonso, Protay. Na těch večírcích na jednoho občana připadalo pět až deset Dočasných, částečně sloužících, částečně artistů, nebo dokonce náhradních hostů, kteří se volně, někdy dokonce i velmi směle, mísili s těmi skutečnými. Ale všichni vždy dobře věděli, kdo je občanem a kdo pouze Dočasným.

Phillips si začínal myslet, že jeho status je něčím mezi tím. Samozřejmě, chovali se k němu s galantností, jakou by nikdy neprojevili Dočasnému, ale v jejich chování byla nějaká nadřazenost, která mu prostě říkala, že jedním z nich není, že je někým nebo něčím, co patří k naprosto jinému druhu existence. Skutečnost, že byl Gioiným milencem, mu v jejich očích dávala jistotu, i když nepřiliš vysokou pozici. Bylo jisté, že se jednou provždy ocitl v roli outsidersa, primitivní bytosti, starožitné zvláštnosti. A když už o tom mluvíme, povšiml si, že i samotná Gioia, o jejíž příslušnosti k partě nebylo pochyb, se také ocitla v roli outsidersa, jako kupcova pravnučka ve společnosti Plantagenetů. Ne vždy se včas dozvídala o nejlepších mejdanech, ne vždy jí její přátelé opláceli horoucí přivítání stejnou mincí, často viděl, jak natahovala uši, aby zaslechla drby, které jí asi nebyly určeny. Bylo to proto, že byl jejím milencem? A co když tomu bylo právě naopak - zvolila si jej za milence právě proto, že plně nenáležela do své kasty?

Statut primitiva mu dovoľoval alespoň to, že se na večírku mohl hlásit ke slovu.

"Vyprávěj nám o válce," říkali. "Vyprávěj nám o volbách. O penězích. O nemocech."

Chtěli vědět vše, i když se zdálo, že neposlouchají příliš pozorně; jejich oči se příliš brzy začaly dívat do dálky. Ale přesto se ptali. Popisoval jim uliční zácpy, politiku, dezodoranty, vitamínové tablety. Vyprávěl o cigaretách, novinách, metru, telefonních seznamech, kreditních kartách a košíkové.

"Z kterého města pocházíš?" tázali se.

"Z New Yorku," odpovídal jim.

"A kdy to bylo? Asi v sedmém století?"

"Ve dvacátém," říkal.

Dívali se na sebe, přitakávali.

"Musíme to udělat," prohlášovali. "World Trade Center, Empire State Building, Citicorp Center, katedrála sv. Jana - jak fascinující! Yankee Stadium, most Verrazzano. Všechno to uděláme. Ale nejdřív Mohendžo-dáro. A pak asi Konstantinopol. A žilo ve tvém městě hodně lidí?"

"Sedm miliónů", odpovídal. "Jen v pěti čtvrtích."

Přikyvovali, přátelsky se usmívali, vůbec je to číslo nemátlo.

Sedm miliónů, sedmdesát miliónů - jim to bylo, alespoň měl ten pocit, úplně jedno. Prostě tam stáhnou tolik dočasných, kolik bude třeba. Uvažoval, na kolik budou přesní. Konečně, na Ásgard a Alexandrii nebyl žádným expertem. Tady mohli v zoo mít jednorožce a gryfy, mohli tu mít živé sfingy šmejdicí v příkopech, jemu to bylo jedno. Jejich podivínská Alexandrie byla stejně dobrá jako ta historická a možná i lepší. Ale jak by byl smutný a rozčarovaný, kdyby jejich New York měl Greenwich Village někde na periferii nebo Times měl Greenwich Village někde na periferii nebo Times Square v Bronxu a Newyorčané, milí a příjemní, by hovořili přeslazeným přízvukem někde ze Savannah nebo New Orleansu. Nu což, nebyl to problém, nad nímž by měl dumat právě teď.

Bylo velice pravděpodobné, že když hovořili o New Yorku, byl to z jejich strany jen kompliment. Mohli volit v celé nekonečné minulosti - Ninive, faraónskou Memfidu, Londýn královny Viktorie, Shakespeara nebo Richarda III., mediceskou Florencii, Paříž Abélarda a Hélvoisy nebo Ludvíka XIV., Montezumův Tenochtitlán, Atahualpovo Cuzco, Damašek, Petrohrad, Babylon, Tróju. A mimoto, všechna ta města, která pro něj byla, podobně jako New Chicago, ještě nezrozenou budoucností, ale pro ně - vzdálenou historií. V tak bohatém výběru, v tak nekonečných možnostech volby, mohl dokonce i mohutný New York potkat osud předlouhého čekání na svou příležitost. Bude ještě mezi nimi, až se do toho pustí? Možná, že jej do té doby, až je omrzí, pošlou zpět do jeho epochy. Nebo tu prostě zestárne a zemře. Dokonce i tady na něj nakonec čeká smrt, i když kromě něj, jak se zdálo, asi nikoho. Alespoň si to myslel. Nevěděl.

Uvědomoval si, že ve skutečnosti neví vůbec nic.

Po celý den vál severní vítr. Nad městem bylo vidět klíny ibisů, unikajících před slunečním žářem, křičících na obloze, letících s nataženými černými krky a kostnatými nohama. Celé tisíce těch posvátných ptáků přistávaly ve městě, jejich hemžení okupovalo každou křižovatku, ptáci vyzobávali pavouky, myši, brouky, zbytky z jatek a pekařství. Byli krásní, ale dotěrně všudypřítomní a obhazovali mramorové paláce svým guanem, které každé ráno pečlivě umývaly pluky Dočasných.

Gioia s ním teď často nemluvila. Vypadala chladně, uzavřeně, ztrápeně. Dělo se s ní něco nepochopitelného - jako by pomalu průzračněla. Cítil, že kdyby se jí zeptal, co ji trápí, narušil by její soukromí. Snad to byl jen neklid. Začala být pobožná a obětovala drobné dary v Serapidově, Isidině a Panově svatyni. Odebrala se do nekropole na sever od města, aby tam v katakombách položila věnce na hrobky. Během jednoho dne třikrát vystoupila na Maják a nebyla ani trochu unavena. Jindy zase, když se vrátil z návštěvy Knihovny, ji v patiu našel nahou. Celá se natřela nějakým aromatickým zeleným balzámem.

A najednou prohlásila: "Myslím, že je čas odjet z Alexandrie, co říkáš?"

Chtěla jet do Mohendžo-dára, ale to ještě nebylo připraveno na přijímání hostů, takže místo toho letěli na východ, do Čchan-anu, který už léta neviděli. Byl to Phillipsův nápad, doufal, že staré, kosmopolitně pestré město T'angů jí spraví náladu.

Měli být hosty Císaře. To bylo neobyčejné privilegium, o jehož získání se člověk obvykle musel dlouho snažit. Phillips ale několika vysoce postaveným Gioiným přátelům řekl, že je nešťastná a ti už rychle zařídili, co bylo třeba. Tři neustále se uklánějící úředníci v žlutých šatech a purpurových blůzách je přivítali u Brány nejvyšších ctností, aby je doprovodili do jim určeného pavilónu opodál císařského paláce a Zakázaných zahrad. Byla to velká, prostorná budova s tenkými omítnutými cihlovými zdmi, vyzdobená nádhernými sloupy z nějakého tmavého, voňavého dřeva. Na střeše ze zelených a žlutých desek ševalily fontánky, pramen nekonečného chladivého deštěku vody, kroužící v uzavřeném okruhu. Balkóny byly vyřezávány z mramoru, ostění ze zlata.

On i ona dostali zvláštní apartmá, i když nádhernou, damaškem vyloženou ložnici měli společnou. Jen co tam dorazili, oznámila Gioia, že musí odejít do svých komnat, aby se umyla a převlékla.

"Večer jdeme do paláce na slavnostní audience," řekla. "Říká se, že císařské audience jsou nádhernější než vše, co by sis dokázal představit. Chci vypadat co nejlépe."

Císař a všichni ministři, řekla, je přijmou v Sálu nejvyšší prozíratelnosti. Bude tam banket pro tisíc lidí, vystoupí perské tanečnice a proslavení žongléři z Čunnanu. A pak budou všichni odvedeni do Zakázaných zahrad, kde budou v nádherném prostředí obdivovat dračí závody a ohňostroje.

Odešel do svých pokojů. Dvě drobné, křehké služebné jej svlékly a omyly voňavými houbami. K vybavení pavilónu patřilo jedenáct Dočasných, kteří byli jejich služebnictvem - nevťiravým, tichým jako kočky, všechno příjemně hovořící Číňané s rovnými černými vlasy, ruměnými tvářemi a malebně pomačkanými oděvy. Byli naprosto realističtí! Phillips uvažoval nad tím, jaký osud potká Dočasné, když jejich města končí svou existenci. Jsou mohutní nordičtí hrdinové z Ásgardu právě v této chvíli přetváření v šlachovité tmavé Drávidy z Mohendžo-dára? A až mine čas Timbaktu, budou jeho černí bojovníci v bílých burnusech změněni v Byzantince, kteří zalidní konstantinopolské arkády? A co když jsou staří Dočasní odhozeni na smetiště jako tolik zbytečných rekvizit a vytvoří se dostatečně velká série nových Dočasných? To nevěděl a jednou, kdy se na to otázel Gioi, začala něco zmateně blábolit. Neměla ráda, když toho chtěl příliš mnoho vědět, protože, jak se domníval, toho sama moc nevěděla. Zdálo se, že títo lidé nijak nezkoumali tajemství svého vlastního světa. Jeho zvědavost, jak mu velmi nadřazeně vysvětlovali, byla velice silným pozůstatkem dvacátého století. Když jej dvě komorné drhly svými houbami, měl nutkání zeptat se jich, kde sloužily předtím. V Riu? V

Římě? Bagdádu Háruna ar-Rašída? Jenže jak věděl, ty drobné drobné dívenky, když se jich na to zeptá, se začnou jen chichotat a zmizí. Klást otázky Dočasným bylo stejně tak nevhodné jako zbytečné. Stejným výsledkem by skončil i výsledek vlastního zavazadla.

Výkoupaný a oblečený do nádherného rudého hedvábí se pak chvíli procházel po pavilónu a obdivoval lesklé přívěsky ze zeleného nefritu, zdobící portál, vyleštěné hnědé sloupy, duhové barvy změti vazníků a krokví držících střechu. Pak pocítil samotu, a tak přešel k bambusové stříšce nad Gioinými dveřmi. Hned za nimi stál dveřník a jedna z komorných. Dali mu najevo, že by tam neměl chodit, pohlédl na ně tedy úkosem a oni pod jeho zrakem roztáli jako sněhové vločky. Pokojem jej doprovázela vůně kadidla až do vzdálené Gioiny přípravné. Zde se zastavil přede dveřmi. Gioia k němu byla otočena zády. Seděla nahá před vyřezávaným toaletním stolem z nějakého vzácného dřeva barvy plamene, vykládaného proužky z oranžového a zeleného porcelánu. Pozorně studovala svou tvář v zrcadle z leštěného bronzu, které držel garderobiér, a prohrabovala se prsty ve vlasech jako žena, hledající šedivé vlasy.

Tohle ale bylo podivné. Gioia a šedivé vlasy? Občanka? Dočasný mohl mít nějaké známky stárnutí, ale občan, to nikdy. Občané byli navždy mladí a Gioia vypadala jako děvčátko. Tvář měla hladkou, nikde ani náznak vrásky, čelo přímé, vlasy černé. Konečně, to vše platilo i pro ostatní, pro každého občana, kterého dosud viděl. A přesto se nemohl mýlit v tom, co Gioia dělala.

Uchopila vlas, napjala jej se svrstěním tváře a s lehkým trhnutím hlavy jej vytrhla. A další. A zase další. Špičkami prstů se dotkla tváře, jako kdyby zkoumala pružnost pokožky. Sevřela kůži pod očima a potáhla ji dolů. Všechno jsou to tak dobře známá gesta ženské marnivosti, ale tady přece tak nezvyklá, napadlo jej. Tady, ve světě věčného mládí. Gioia trápící se stárnutím? Třeba se je jen snažila za jeho zády skrýt? Snad tomu tak i bylo. Mýlil se tedy ve svém názoru na občany? Třeba i tady stárli stejně jako lidé z méně pozeňnaných dob, a jen to uměli lépe skrýt? A vůbec, kolik vlastně měla let? Třicet? Šedesát? Tři sta?

Gioia vypadala spokojeně. Pokynem dlaně přikázala odnést zrcadlo, pak se zvedla a nařídila, aby jí přinesli slavnostní oděv. Phillips, stále ještě nepozorován, stál u dveří a obdivně si ji prohlížel - malý kulatý zadeček, takřka (ale ne úplně) chlapecký, půvabná linie zad, překvapivě široká ramena. Ne, řekl si, ona vůbec nestárne. Má stále dívčí postavu.

Vypadá stejně mladě jako tenkrát, kdy se poprvé setkali, i když by ani nedokázal říct, jak je tomu dlouho. Počítání času tu nepatřilo zrovna k nejsnadnějším věcem, ale byl si jist, že už uběhla celá léta, co jsou spolu. Ty šedivé vlasy, vrásky, ty váčky pod očima, které tak pečlivě hledala, musely být jen mámením, výtvořiny představivosti. Takže marnivost nezanikla dokonce ani v těchto vzdálených dobách. Uvažoval, proč má tak velký strach před stářím. Afektovanost? Nacházejí snad všichni tito lidé, žijící mimo čas, nějakou perverzní rozkoš ve strachu nad tím, že je možná nemine stáří? Anebo to snad byl jen takový Gioin osobní strach, další příznak té tajemné deprese, která ji zachvátila v Alexandrii? Nechtěl aby si myslela, že ji sledoval, když ji chtěl jen navštívit, a tak tiše zmizel. Musel se převléknout na večer. Za hodinu nato za ním přišla v přenáděrných šatech, zahalena od hlavy k patám do barvami zářícího brokátu vyšíváného zlatými nitěmi, a nalíčenou tvář, vlasy hladce učesanými do týla se začesanými hřebeny ze slonoviny. Úplná dvorní dáma. Také jeho oděli sloužící nádherně - do lesklého černého pláště s vyšíváním zlatými draky, přehozeného přes široký, na zem splývající šat ze zářivě bílého hedvábí, náhrdelník a medailon z červeného korálu a konečně pětiboký špičatý klobouk, tyčící se na jeho hlavě jako zikkurat. Usměvavá Gioia se prsty dotkla jeho tváře.

"Vypadáš nádherně," řekla. "Jako velký mandarin."

"A ty zase," odvětil, "jako císařovna nějaké vzdálené země - Persie, Indie - která sem dorazila, aby Synovi nebes složila poklonu."

Jeho srdce se rozbušilo v návalu lásky. Lehce uchopil Gioino zápěstí a přitáhl ji k sobě tak blízko, jak jen s ohledem na jejich oděvy mohl. Ale když se sklonil, aby ji lehce a něžně políbil na nos, všiml si něčeho cizího, zvláštního: bílé líčení místo aby skrývalo, nějak podivně zdůrazňovalo kresbu její pokožky, vytahovalo na denní světlo a nemilosrdně podtrhávalo detaily, jichž si dosud nepovšiml. A tak postřehl síť zřetelných čárek, vyzařujících z koutků jejích očí, na tváři těsně vedle úst nepochybně vráska a snad i předzvěst dalších vrásek na jejím hladkém čele. Po zádech mu přeběhl mráz. Takže to nebyl afekt, co ji dohnalo k tak pozornému sledování tváře v zrcadle. Takže se věk začal domáhat vyrovnání účtů přes jeho stále silnější víru v nekonečné mládí těchto lidí.

Ale už chvíli na to si nebyl tak jist. Gioia měkce ustoupila o krok v zad - musel ji zmást jeho pohled - a vrásky, které se mu zdálo vidět, zmizely. Hledal je, ale opět našel jen panenky, hladkou pleť. Hra světla? Žert přecitlivělé představivosti? Nevěděl, co si o tom má myslet.

"Pojď," řekla. "Nesmíme Císaře nechat čekat."

Pět vousatých vojáků v bílých slavnostních zbrojích a pět muzikantů, hrajících na dudách a cimbálech je doprovodilo do Sálu nejvyšší prozřetelnosti. Našli tam celý dvůr: knížata a ministry, vysoké úředníky, žlutě oděné mnichy, hejno císařských konkubin. Na nejčestnějším místě, vpravo od císařského trůnu, který se jako zlaté křídlo tyčil nad vším v sálu, stála skupinka mužů s kamennými tvářemi oděných do cizokrajných oděvů, vyslanců Říma, Byzance, Arábie a Sýrie, Koreje, Japonska, Tibetu, Turkestánu. V emailových miskách tlelo kadidlo. Básník za vlastního doprovodu na harfu notoval něžnou, tesknou melodii. A pak dovnitř vkročil Císař s Císařovnou - dva malí, prastarí lidé, připomínající voskové loutky, šli nekonečně pomalu, dělali kroky ne větší než děti. Rozlehl se zvuk trub a oni vystoupili na stupně trůnu. A když se Císař posadil - vypadal na trůnu jako loutka, stará, vybledlá, svrstělá, i když zářící obrovskou mocí - a vztáhl ruce před sebe, ozvaly se gongy.

Byl to neuvěřitelně patetický, monumentální a úchvatný okamžik.

Všichni kolem jsou Dočasní, uvědomil si pojednou Phillips. Zhlédl jen hrstku občanů, snad osm devět, nanejvýš tučet, roztroušených po celém sále. Rozpoznal je podle tmavých, bystrých a chápavých očí. Sledovali nejen císařské představení, ale i Gioiu a jeho a Gioia se neznatelně usmívala a takřka neznatelně na ně kývala, čímž dávala najevo, že je vidí a že vidí i jejich zájem. Ale samostatným bytím byla obdařena jen tato malá skupinka. Všichni ostatní, celý ten

nádherný dvůr, velicí mandaríni a paladinové, úředníci, hihňající se konkubíny, pyšní a zářící vyslanci, samotný prastarý Císař a Císařovna, všichni byli pouhou součástí scénografie. Viděl někdy svět zábavu podobných rozměrů? Celou tu nádhru a přepych vyčarované každého večera jen pro zábavu nějakého tuctu diváků?

Během hostiny seděla skupinka občanů společně u zvláštního stolu, oválné onyxové desky, pokryté průsvitným zeleným hedvábím. Ukázalo se, že spolu s Gioiou je jich sedmáct. Zdálo se, že Gioia zná všechny i když nikdo z nich, pokud si Phillips dobře všiml, nepatřil k partě, kterou dosud vidával. Ani se nepokusila mu někoho představit, konečně během jídla byl hovor naprosto nemožný, protože sál byl naplněn neustálým ohlušujícím hlukem. Současně hrály tři orchestry a navíc jim konkurovaly skupinky potulných muzikantů. Mezi stoly se šinul nepřetržitý proud mniců a jejich akolitů, kteří hned tu a hned zase tam vykřikovali šutry a mávali kaditelnicemi za doprovodu bubnů a gongů. Císař své místo na trůnu neopustil, zdálo se, že spí, i když sem tam zamával rukou do taktu.

Mohutní polonazi otroci s vystouplými lícními kostmi a s ústy vypadajícími jako prázdné kapsy roznášeli jídlo: paví jazyky, prsíčka fénixů, na hromádách šafránem obarvené rýže, podávané v jemných alabastrových mísách. Jedlo se tenkými hůlkami z tmavého jaspisu. Víno, podávané v zářivých křišťálových pohárech, bylo husté a sladké s lehkou rozinkovou příchutí. Nestalo se, aby nějaký pohár byl prázdný déle než okamžik.

Phillips byl stále více omámen, a když se konečně objevily perské tanečnice, nedokázal by říci, zda jich bylo pět nebo padesát, a když zahájily svůj složitý vířivý rituál, zdálo se mu, že ty postavičky v mušelinových závojích ztrácejí obrysy a pronikají jedna druhou. Jejich obratnost v něm vzbuzovala strach a chtěl odvrátit zrak, jenže to nedokázal.

Čung-nanští žongléři byli stejně obratní a stejně znepokojiví. Naplnili vzduch šavlemi, planoucími pochodněmi, živými zvířaty, vzácnými porcelánovými vázami, sekerami z růžového jaspisu, stříbrnými rolničkami, zlacenými šálky, koly od vozu a bronzovým náradím a nic z toho neupustili na podlahu. Občané jim zatleskali, ale nezdálo se, že by byli vzrušeni.

Po žonglérech se opět vrátili na scénu tanečnice, teď ale vystupující na chůdách. Sluhové zatím rozesli misky kouřícího masa světle levandulové barvy, neznámé chuti a složení. Snad velbloudí filé nebo hroší šunka, případně vybraný kousek z mladého draka. A ještě více vína. Phillips se mu pokoušel nejistě bránit, ale sluhové se nijak nevzrušili. Tohle víno bylo jiného druhu - chutné, zelenozlaté, lehčí, štípající do jazyka. Doprovázely je stříbrné mísy, obsahující kousky ledu, nasycené nějakým silným destilátem s příchutí kouře. Povšiml si, že žongléři zahájili druhý výstup. Měl pocit, že se mu chce zvracet. Bezradně pohlédl na Gioiu, která působila dojmem, že je naprosto střízlivá, ale zato šíleně vzrušená, takřka blízko mdlobám. Oči jí plály jako rubíny. Něžně jej pohladila po tváři.

Sálem zavanul studený průvan, byla otevřena celá jedna stěna, za níž se objevila zahrada, noc a hvězdy. Hned za zdí stálo obrovské kolo z naolejovaného papíru, natáhnutého na dřevěné kostře. Museli je postavit během uplynulé hodiny. Mělo na výšku snad víc než sto padesát stop a visely na něm tisíce lampiónů, zářících jako obrovské světlušky. Hosté začali opouštět sál. Phillips se jimi nechal odnést do zahrady, kde pod žlutým měsícem zlověstně číhaly stromy s podivně zkroucenými větvemi a hustým tmavým jehličím. Gioia jej uchopila za rámě. Došli k jezeru s rozvlněnou purpurovou kapalinou a sledovali tam plamenákům podobné, deset stop vysoké ptáky, ležérně sezobávající tyrkysové úhoře s ďábelskýma očima. Užasle se zastavili před sedmdesát stop vysokým brchatým Budhou z lesklých bloků modrého kamene. Kolem se proháněl kůň se zlatou hřívou a všude, kdekoli se jeho kopyta dotkla země, vykřesávala vodotrysky zářivě rudých jisker. V citroníkovém háji, jehož stromy, jak se zdálo, ovládly umění gestikulovat svými stíhlými údy, narazil Phillips na osamocené Císaře, pomalu se kolébajícího dopředu a zase dozadu. Stařec Phillipse chytil za ruku a strčil mu něco do dlaně, po čemž mu kolem dárku sevřel prsty. Když Phillips za chvíli dlaň otevřel, našel v ní hromádku šedých nepravidelných perel. Gioia mu je ale vzala a hodila je do vzduchu, kde zazářily jako vybuchující ohňostroj a všude kolem rozsávaly skvrny pestrobarevných světél. Hned nato Phillips zjistil, že na sobě nemá ani plášť, ani bílý hedvábný oděv. Gioia, rovněž nahá, jej něžně stáhla na koberec vlhkého modrého mechu, kde se milovali až do svítání, nejprve divoce a pak pomalu, ospale. Za úsvitu na ni něžně pohlédl a zpozoroval, že něco není v pořádku.

"Gioio?" otázal se nejistě.

Usmála se. "Ach ne, Gioia je dnes s Fenimonem. Já se jmenuji Belilala."

"S...Fenimonem?"

"Se starými přáteli. Už léta se neviděli."

"Ach tak, už chápu. A ty jsi..."

"Belilala," zopakovala a dotkla se špičkami prstů jeho tváře.

Jak mu Belilala vysvětlila, nebylo v tom nic zvláštního. Takové věci byly na denním pořádku. Jediné, co na tom bylo zvláštní, bylo to, že jej to potkalo teprve teď. Páry se scházely, nějakou dobu spolu cestovaly, pak se rozcházely, a nakonec se opět setkávaly. To, že Gioia odešla, vůbec neznamená, že jej nechala navždy. Znamená to jen tolik, že teď chce být s Fenimonem. Vráť se. A po tu dobu ani on nezůstane sám.

"Setkali jsme se už v New Chicagu," řekla, "a pak opět v Timbaktu. Zapomněls? Ach, ano, vidím, že jsi na to zapomněl."

Hezky se smála. Vůbec nevypadala uražená.

Byly si s Gioiou podobné jako sestry. Ale konečně, všichni občané byli víceméně stejní. Rychle ale dospěl k názoru, že se i přes tělesnou podobu ty dvě dívky velice liší. Belilala byla mírná, klidná, což byly vlastnosti které Gioii - živé, vždy netrpělivé - snad úplně chyběly. Když s Belilalou procházel rušným mi Čchang-anskými ulicemi necítil v ní nic z Gioiny touhy zjistit, co je dál, dál a snad ještě dál. Když si prohlíželi palác Hsing-Čch'ing nezačala Belilala, jak by to určitě udělala Gioia, hledat cestu k vodotrysku Hsuang-tung nebo k Pagodě Divoké husy. Zvědavost Belilalu nežrala tak jako Gioiu. Zřejmě věřila, že bude mít dost času, aby uviděla vše, co bude chtít vidět. Byly dny, kdy vůbec ani nechtěla chodit ven a spokojila se s tím, že zůstala v pavilónu a hrála si s porcelánovými žetony, nebo si prohlížela květiny v zahradě.

Udiveně zjistil, že je mu příjemný odpočinek od touhy po hltání světa vyzařující z Gioiy. A přesto toužil po jejím návratu. Hezká, klidná, tichá a trpělivá Belilala pro něj byla příliš dokonalá. Ve své zářící dokonalosti se zdála stejně neskutečná jako jedna z těch modravých váz z dynastie Sung, které byly tak dokonalé, že se zdálo neskutečným, že by jim jejich tvar a lesk mohly dát lidské ruce. Bylo v ní něco bezduchého, prázdné nitro pod dokonalým povrchem. Mohla být takřka považována za jednu z dočasných, i když mezi ně, jak věděl, nepatřila. Mohl s ní šmejdít po Čchang-anských pavilónech a palácích, mohl s ní u večere vést duchaplné rozhovory, mohl bezpochyby mít i radost z toho, že s ní spí, ale nemohl se do ní zamilovat a ani o této možnosti uvažovat. Těžko by si Belilalu dokázal představit, jak u zrcadla hledá šedivé vlasy a vrásky. Belilala nebude nikdy ani starší ani mladší než teď. Dokonalost necestuje po časové ose v žádném směru. Ale dokonalost nádherného Belilalina povrchu mu činila její nitro neproniknutelným. Gioiny slabosti byly daleko zřetelnější, nedostatky, netrpělivost, podléhání náladám, marnivost, strach - zřetelnější, a proto také byla Gioia lehčeji poznatelná jeho nedokonalé citlivosti člověka dvacátého století.

Občas, když se potuloval po městě, Gioiu vidával nebo si alespoň myslel, že ji vidí. Zahlédl ji mezi obchodníky na Perském trhu, u Zarathuštrovy svatyně a pak u rybníka se zlatými rybičkami v Hadím parku. Ale nikdy si nebyl naprosto jist, že žena, kterou vidí, je skutečně Gioia a nikdy se mu nepodařilo dostat se k ní natolik blízko, aby se o tom ujistil. Naučila se mizet vždy, kdy se k ní přiblížil, jako nějaká tajemná víla, vábíci ho dál a dál do beznadějně honičky. Po nějakém čase dospěl k názoru, že ji nezíská zpět do té doby, dokud ona sama na to nebude připravena.

Ztratil pocit času. Týdny, měsíce, roky? Nevěděl. V tomto městě exotického přepychu, tajemství a kouzel podléhalo všechno neustálým změnám a ve dnech, které zde trávil, bylo něco nestálého, rozmarného. Paláce i celé ulice mizely během jediného odpoledne a během několika dnů byly opět postaveny na nějakém vzdáleném místě. Nádherné nové pagody vyrůstaly během jediné noci jako muchomůrky. Občané sem přicházeli z Ásgardu, Timbaktu, New Chicaga, zůstávali zde po nějaký čas, mizeli a zase se vraceli. Neustále se točil kolotoč nemnoho se odlišujících audiencí, hostin, divadelních událostí. Slavnosti na počet bývalých císařů a císařoven by mohly dát roku nějaký řád, jenže byly vyhlášovány náhodně, a tak i ceremonie na paměť T'ai Tsungovi smrti, jak se mu zdálo, že konala dvakrát do roka - jednou v zimě a jednou v létě. Slavnost na počest výročí korunovace císařovny Wu byla uspořádána dvakrát během jednoho ročního období. Možná, že zde něco špatně chápal, ale věděl, že je naprosto bezvýznamné někoho se na něco ptát.

"Jednoho dne se Belilala nečekaně zeptala: "Nezajedeme si do Mohendžo-dára?"

"A je už vůbec hotové a připravené na hosty?" odpověděl.

"Ach ano. Už dost dlouho."

Zrozpačitěl. Na takový návrh nebyl připraven. Opatrně řekl: "Víš, měli jsme tam jet s Gioiou."

Belilala se kouzelně usmála, jako kdyby se tento problém týkal nanejvýš volby restaurace na dnešní večer.

"Ale copak?" otázala se.

"Rozhodli jsme se tak ještě v Alexandrii. A místo toho jet s tebou... nevím, co ti na to, Belilalo, říct."

Phillips cítil, jak hrozně se červená. "Vždyť víš, že bych tam chtěl jet. S tebou. Ale z druhé strany se nemohu zbavit dojmu, že bych tam neměl jet, dokud opět nebudu s Gioiou. Budu-li s ní vůbec někdy."

Jak hloupě to zní, pomyslel si. Jak nešikovně, jak nedospěle. Zjistil, že má potíže podívat se jí do očí.

"Slíbil jsem jí..." dostal ze sebe nakonec s nějakou zoufalostí v hlase, "...byl to slib... dohodli jsem se, že do Mohendžo-dára pojedeme rozhodně spolu."

"Jenže Gioia tam už je," řekla lhostejně Belilala.

Otevřel ústa, jako kdyby mu dala políček.

"Cože?"

"Byla jednou z prvních, kdo tam jeli hned po otevření. Už před několika měsíci. Tos nevěděl?" překvapení v jejím hlase neznělo příliš přesvědčivě. "Opravdu jsi to nevěděl?"

Udivilo jej to. Cítil se oklamán, zrazen, byl vzteklý. Pálily jej tváře, otvíral ústa. Trásl hlavou, pokoušel se dostat do rovnováhy. Uplynula hodná chvilka, než se mu opět vrátil hlas.

"Už je tam?" řekl konečně. "Nepočkala na mne? Po tom, kdy jsme se dohodli, že tam pojedeme spolu... jak jsme se dohodli..."

Belilala se rozesmála. "Prosím tě, jak mohla odolat touze po spatření něčeho nového? Přece víš, jak je netrpělivá!"

"Jistě, jistě."

Bylo mu jako po ráně palicí. Skoro nebyl schopen myslet.

"Je stejná jako všichni Krátkodobí," řekla Belilala. "Spěchá sem, spěchá tam. Musí mít všechno, teď hned, okamžitě, rychle, bleskově. Neměl sic myslet, že na tebe s něčím déle počká. Napadne ji nějaký rozmar a je pryč. Už bys to měl vědět."

"Krátkodobí?" dosud tento pojem neslyšel.

"Ano. Věděls to přece. Musels to vědět." Belilala jej obdařila nejsladším ze svých úsměvů. Nic nenasevďčovalo tomu, že si všimla jeho překvapení. Živě mávla rukou a otázala se: "Takže pojedeme spolu, ty a já? Do Mohendžo-dára?"

"Samozřejmě," odpověděl Phillips smutně.

"Kdy bys chtěl vyrazit?"

"Večer," odpověděl. Na okamžik zmlkl. "Kdo je to Krátkodobý, Belilalo?" otázal se.

Začervenala se. "Copak to není jasné?" odpověděla mu otázkou.

Bylo na Zemi někdy odpornější místo než město Mohendžo-dáro? Phillips došel k názoru, že by si je jen těžko dokázal představit. A také ani nechápal, proč bylo právě ono ze všech měst, jaká v minulosti existovala, povoláno k novému životu. Více než kdy jindy se mu ti lidé teď zdáli cizí, nepochopitelní, neznámí.

Z terasy na vrcholu citadely s mnoha věžemi pohlédl do srdce ponurého, klaustrofobii vyvolávajícího Mohendžo-dára

a oťrásl se. Připomínalo-li toto mrtvé, nehostinné město vůbec něco, pak jen prehistorický trestní tábor. Podsadité a uzavřené jako vyplašená želva se tyčilo na monotónním šedém pozadí nížiny Indu. Nekonečné míle zdí z vypalovaných cihel obklopující stejně nekonečné míle hrůzně disciplinovaných ulic, vytyčených podle vzoru roštu z maniacky rovných čar. Domy, hromady cihlových šestistěnů namačkaných kolem maličkých dusných dvorků, byly stejně ponuré a smutné. Neměly okna, jen malé dveře, otevírající se do hlavních tříd a do úzkých tajuplných uliček, běžících mezi budovami. Kdo jen mohl postavit tuto hroznou metropoli? Jak drsné a zhořklé duše musel mít tento hrozný a hrůzyplný národ, který na bohatých a žirných indických nížinách postavil toto město - Reichtag?

"Je to nádherné," povzdechla si Belilala. "Je to fascinující!"

Udiveně na ni pohlédl.

"Fascinující? Jistě," odvětil. "Taky si to myslím. Stejně fascinující, jako úsměv kobry."

"Co je to kobra?"

"Jedovatý had," vysvětloval Phillips. "Zřejmě vyhynulý druh. Anebo, což je pravděpodobnější, donedávna vyhynulý. Nepřekvapilo by mě, kdyby jste obnovili pár kousků a pustili je volně do Mohendžo-dára, aby bylo veseleji."

"Vypadáš dost nahněvaně, Charlesi."

"Že by? Vůbec nemám takový pocit."

"Jak se tedy cítíš?"

"Nevím," odpověděl po delší přestávce. Pokrčil rameny. "Asi ztracený. Daleko od domova."

"Chudák Charlesi."

"Když tu tak stojím v tom příšerném kasárnickém městě a slyším, jak jsi uchválena jeho nádherou, cítím se tak opuštěný, jako nikdy dosud."

"Moc se ti po Gioie stýská, že?"

Opět na ni vrhl překvapený pohled.

"Gioia s tím nemá nic společného. Nejspíš je krásou Mohendžo-dára uchválena stejně jako ty. Stejně jako vy všichni."

Možná, že jsem tu jediný, který tu nevidí žádný půvab ani krásu. Jsem jediný, kdo se dívá a vidí tu hrůzu a uvažuje nad tím, proč to nikdo jiný nevidí, proč je takové město stvořeno pro zábavu a potěšení..."

Její oči se zaleskly. "Ach, jak jsi zlý! Opravdu jsi zlý!"

"A není to taky fascinující," zabručel. "Ukázka zbytečných pravěkých emocí?" Začal hradbu přeměřovat krátkými, rychlými kroky. "Aha, ano. Myslím, Belilalo, že to už začínám chápat. Samozřejmě, jsem částí toho vašeho cirkusu, středověkou hvězdou. Prvním pokusem, který má připravit scénu pro další hlavní program."

Měla rozšířené oči. Drsnost a prudkost v jeho hlase ji znepokojily a, jak se zdálo, zároveň i vzrušily. Zvětšila se tím jen jeho zlost? Vztek pokračoval: "Stahovat z minulosti celá města, to bylo zpočátku zábavné, jenže jste pocíťovali jejich neskutečnost, že? Z nějakého důvodu jste sem nedokázali přenést i obyvatele. Nemohli jste prostě unést z Egypta, Řecka nebo Indie pár miliónů prehistorických maníků a vysadit je v této době a to jen, podle mého názoru, proto, že udržet je na obojku by pro vás bylo velice obtížné a bylo by těžké se jich zbavit, až by vás omrzeli. Ale teď tu máte mne. Jsem reálnější než dočasný a pro vás je to vzrušující novinka a novinky to je něco, po čem nade vše toužíte. Snad je to dokonce všechno, po čem vůbec toužíte. A tak jsem tedy zde -složitý, nevypočitatelný, citlivý, schopný vzteku, strachu, smutku, lásky a všeho ostatního, co už dávno zmizelo. Proč se uspokojovat půvabnou architekturou, když se dají obdivovat stejně zajímavé pocity? Co to pro vás musí být za legraci? A uznáte-li, že jsem byl opravdu zajímavý, snad mě pošlete zpět tam, odkud jsem přišel a do svého nákupního košíku strčíte pár jiných prastarých typů - například římského gladiátora nebo renesančního papeže nebo neandrtálce nebo dva..."

"Charlesi," řekla něžně. "Ach, Charlesi, Charlesi, jak musíš být opuštěný, jak ztracený, jak ztrápený. Odpustiš mi vůbec někdy? Odpustiš nám všem?"

Opět jej překvapila. Znělo to naprosto upřímně, soucitně. Byla upřímná? Opravdu s ním cítila? Nebyl si jist, zda se někdy u někoho z nich, dokonce i u Gioi, setkal třeba jen s náznakem skutečné starostlivosti. A ani teď nedokázal Belilale věřit. Báł se jí, báł se všech, jejich křehkosti, vychytralosti, jejich půvabu. Chtěl by moci přijít k ní a přimět ji, aby jej vzala do náruče, ale příliš se teď cítil chlupečným opočetlivým, než by dokázal riskovat žádost o takovou útěchu. Otočil se a vykročil podél okraje masivní hradby citadely.

"Charlesi?"

"Nech mě na chvíli," řekl.

Šel přímo před sebe. Skráně mu tepaly, srdce bušilo v hrudi. Všechny bezpečnostní systémy šly srát, říkal si. Tajuplné žlázy pumpující do krve galony lehce vznětlivé tekutiny. Horko, deprese, odporný vzhled tohoto města...

Snaž se to pochopit, říkal si. Uvolni se a zkus na těchto mohendžodárských prázdninách najít něco příjemného.

Opatrně se vyklonil daleko přes zeď. Nikdy dosud neviděl takovou zeď. Dole musela být tlustá aspoň čtyřicet stop, možná i víc. Každá cihla byla dokonale vyformovaná a precizně usazená. Močály za hradbami zasahovaly takřka až do města, i když přímo pod nimi byly rozděleny hrázení a vysušeny na obdělávaná pole. Dole viděl hbité hnědé rolníky, věnující se své pšenici, ječmeni a fazolím. Krávy a buvolí se pásli o něco dál. Vzduch byl těžký, vlhký, dusný. Všude kolem vládl klid.

Někde zblízka zaslechl vlezlý ječivý zvuk nějakého strunného nástroje a monotónní, únavný zpěv.

Postupně se zbavoval vzteku a začal se ukolébávat v klidu. Cítil, že začíná dosahovat vyrovnanosti. Opět pohlédl na město, na přímou uliční síť, bludiště uliček, milióny precizně uložených cihel.

Je to zázrak, říkal si, že toto město je právě zde, na tomto místě a v tomto čase. Je to zázrak, že jsem tady, abych si je mohl prohlížet.

Kouzlo uzavřené v nehostinné skořápce na něj na chvíli zapůsobilo tak silně, že si pomyslel, že začíná chápat Belilalin obdiv a úžas. Litoval, že na ni byl tak ostrý. Město žilo. To, zda to bylo skutečné Mohendžo-dáro vylovené z minulosti

nějakým trikem, nebo jen dokonalá reprodukce, nemělo žádný význam. Kdysi bylo mrtvé, ale teď, v tuto chvíli opět žilo. Ti lidé, ti občané, mohli být banální, ale rekonstrukce Mohendžo-dáru nebyla žádnou banalitou. A to, že rekonstruované město bylo tak zlověstné a ponuré, bylo naprosto bezvýznamné. Nikdo v Mohendžo-dáru žít nemusel. Jeho doba přišla a odešla před dávnými věky. Ti drobní tmaví vesničané tam dole, ti řemeslníci a kupci, to jsou jen Dočasní, jen bezduché předměty, vykouzlené jako živé mrtvoly jen pro obohacení dojmu. Nemusí je litovat. A nemusí litovat ani sám sebe. Věděl, že by měl být vděčný za to, že to všechno může vidět. Jednou, až tento sen skončí a on bude vrácen zpět světu metra, komputerů, daní a televizních sítí, vzpomene si na toto Mohendžo-dáro, které kdysi spatřil, na pod těžkou oblohou se tyčící zdi z těsně poskládaných tmavých cihel a bude si pamatovat jen jeho krásu. Obrátil se hledal Belilalu, ale na okamžik ji neviděl. Konečně ji spatřil - opatrně scházela úzkým schodištěm po vnitřní straně hradby.

"Belilalo!" zvolal.

Zastavila se, pohlédla na něj s dlaní u očí.

"Už je ti dobře?"

"Kam jdeš?"

"Do lázní," odpověděla. "Chceš jít se mnou?"

Přítakal jí. "Počkej na mě, ano? Hned tam budu."

Rozběhl se za ní po hradbě.

Lázně se choulily k citadele. Tvořila je jedna velká nádrž rozměrů velkého bazénu, vyložená cihlami spojenými sádrou a maltou a před vodou izolovanými asfaltem a osm menších nádrží, ležících severně od většího. Phillips si myslel, že celý komplex ve starověku sloužil rituálním účelům, lidé používali velký bazén a malé bazénky byly určeny pro kněží a nobilitu. Teď, jak se zdálo, byly lázně udržovány jen pro potěšení občanů navštěvujících město. Když Phillips docházel ke konci pasáže vedoucí k hlavnímu bazénu, viděl jich patnáct nebo dvacet ležících ve vodě nebo se povalujících na břehu, zatímco dočasní, toho tmavého druhu z Mohendžo-dáru, jim roznášeli nápoje a kousky masa. To vše mu připomnělo luxusní lázně. S těmi také, konečně, má tu čest. Dočasní měli bedra opásána rouškami, občané byli nazi. Ve svém dřívějším životě se několikrát setkal s tímto druhem nedbalé veřejné nahoty, to za svých cest do Kalifornie a jižní Francie. Tehdy se cítil poněkud rozpačitě. Tady si na to už začínal zvykat.

Šatny, malé cihlové klíčky, byly s nádvořím, kde ležel bazén, spojeny řadami úzkých schodišť. Vešli do jedné z nich a Belilala rychle vyklouzla ze širokých bavlněných šatů, které měla oblečené od té doby, co sem dnes ráno dorazili.

Zkřížila ruce, opěla se o zeď a čekala na něj. Za chvíli shodil tógu a následoval ji na nádvoří. Byl trochu nejistý, když se po veřejném místě procházel, jak jej pánbůh stvořil.

Cestou k hlavnímu bazénu měli soukromé lázně. Vypadalo to, že žádné z nich nejsou obsazené. Byly to luxusní místnosti s krásně vykládanými cihlovými podlahami a pečlivě navrženým systémem, odvádějícím přebytek vody do hlavní strohy. Phillips byl udiven důmyslností prastarých stavitelů. Díval se do jedné kabiny, pak do druhé, aby zjistil, kudy vedou trubky a ventilace. Když vešel do poslední kabiny, zaskočeně zjistil, že je obsazená. Robustní, usměvavý muž s mohutnými svaly, širokým hrudníkem, rudou hřívou, padající na ramena a se špičatou bradkou se tam vesele koupal se dvěma ženami. Phillips koutkem oka postřehl živou změť rukou, nohou, prsou, zadků.

"Promiňte," vykřikl celý zrudlý a rychle vycouval. Blábolivě opakoval omluvy: "Neměl jsem ponětí, že je to obsazeno...nechtěl jsem rušit..."

Belilala bez zastavení šla dál chodbou a Phillips se hnál za ní. Za jeho zády zněly hlasité salvy bezstarostného smíchu, jemné hihňání a ozvěna čeřené vody. Zřejmě si jej ani nevšimli.

Zmateně se na chvíli zastavil a znova si v duchu zopakoval celou tu překvapivou scénu. Něco mu tu nehrálo. Ty ženy, v tom si byl naprosto jist, byly občankami - drobné, štíhlé, ukázkové, tmavovlasé a dívčí postavy - standardní typ. Ale ten muž? Ta obrovská kadeřavá hříva? Občané nenosili dlouhé vlasy. A ještě k tomu zrzavé. A ani také nikdy neviděl tak mohutného, svalnatého občana. Nebo vousatého. Ale dočasný to také být nemohl. Phillips si nedokázal představit důvod, proč by se v Mohendžo-dáru měl objevit dočasný s tak anglosaským vzhledem. A pokud už ano, nebylo ani pomyšlení, aby dočasný takhle dováděl s občankami.

"Charlesi?"

Pohlédl před sebe. Belilala, ozářena sluneční svatozáří, stála u východu z pasáže. "Charlesi," zopakovala, "zabloudils?"

"Jsem tady za tebou," odpověděl. "Už jdu."

"Kohos tam viděl?"

"Muže s vousy."

"S čím?"

"S vousy," řekl. "Zrzavými chlupy, rostoucími na tváři. Přemýšlím, kdo to může být."

"Nikoho takového neznám," odpověděla Belilala.

"Jediným vousatým mužem, kterého znám, jsi ty. Ale tvé vousy jsou černé a denně si je holíš." Rozesmála se. "Pojď už! U bazénu vidím několik přátel."

Dohonil ji a ruku v ruce vyšli na dvůr. Okamžitě se u nich objevil číšník, drobný sloužící dočasný s plným tácem nápojů. Phillips jej odbyl mávnutím ruky a namířil si to k bazénu. Měl pocit, že je hrozně nahý. Představoval si, že odpočívající občané na něj upřeně hledí a studují jeho primitivní chlupaté tělo, jako kdyby byl nějakou mýtickou bestii, minotaurem nebo vlkodlakem, povoláním pro jejich zábavu. Belilala odplavala stranou, aby si s někým pohovořila a Phillips vklouzl do vody, celý šťastný, že skryje jeho nahotu. Voda byla hluboká, teplá, příjemná. Rychlými silnými tempy přeplaval na druhou stranu.

Elegantně ležící občan na okraji bazénu jej obdařil úsměvem.

"Konečně jsi tady, Charlesi!" Char-less. Ty dvě slabiky. Někdo z Gioiny party, Stengard? Hawk? Nedokázal si vzpomenout. Všichni si byli tak podobní.

Nezávazně oplatil úsměv. Hledal něco, co by mohl říct a nakonec se otázel: "Jak dlouho tu jsi?"

"Už mnoho týdnů. Možná i měsíců. Je to ale nádherný úspěch, tohle město, vid' Charlesi? Jak absolutní jednota nálady...tak naprostý výraz výjimečné přímé estetiky..."

"Ano. Přímé, to je to pravé slovo," odpověděl Phillips vážně.

"Je to Gioin termín. Její názor. Jen jsem ji citoval."

Gioia. Bodlo jej to.

"Mluvil jsi teď někdy s Gioiou?"

"Přímě ne. Potkala ji Helena. Vzpomínáš si na Helenu, že?" Ukázal na dvě nahé ženy, stojící na cihlovém okraji bazénu, které užíbovaly maso a klevetily. Vypadaly jako dvojčata. "Tamhle je Helena. S tvou Belilalou." Aha, Helena. Takže by to měl být Hawk, řekl si Phillips, pokud ovšem v poslední době nedošlo k nějakým změnám.

"Jak je ta tvá Belilala sladká," řekl Hawk. "Gioia udělala dobře, že pro tebe vybrala právě ji."

Zase to zabořilo. Víc.

"Bylo to tak?" otázel se. "Gioia mně vybrala Belilalu?"

"To je přece samozřejmé," Hawk vypadal překvapeně. Bylo to zřejmě něco, co se nemuselo vysvětlovat. "Co sis myslel? Že Gioia prostě odejde a nechá tě opuštěného?"

"Asi ne. Gioia ne."

"Je velice citlivá, mírná, že?"

"Belilala? Ano, moc," řekl Phillips opatrně. "Nádherná žena, miláček. Ale já samozřejmě doufám, že se co nejdříve sejdu s Gioiou. Říká se, že je v Mohendžo-dáru skoro od otevření."

"Ano, byla tu."

"Byla?"

"Vždyť ji přece znáš," řekl Hawk lehce, "Samozřejmě, že odtud už zase odjela."

Phillips se k němu naklonil, "Samozřejmě," řekl. Napětím ochraptěl. "A kam vyrazila teď?"

"Myslím, že do Timbaktu. Nebo do New Chicaga. Už nevím. Říkala, že doufá, že stihne v Timbaktu slavnost uzavření. Ale pak musel Fenimon z nějakého naléhavého důvodu do New Chicaga. Už nevím, jak se rozhodli." Hawk smutně mávl rukou. "Stejně je škoda, že opustila Mohendžo-dáro před příchodem nového hosta. Konečně, čas, který strávila s tebou byl pro ni tak přínosný, že i tehle by ji mohl mnohé poskytnout. Tím jsem si jist."

Neznámý pojem v Phillipsově vědomí spustil poplašný signál.

"Host?" otázel se a natáhl hlavu k Hawkovi. "Jakého hosta myslíš?"

"Ty ses s ním ještě nesetkal? Ach, jistě, vždyť jsi teprve přijel."

Phillips si olízl rty. "Asi jsem ho přesto viděl. Dlouhé rusé vlasy? A stejná bradka?"

"Jo, to je on. Jmenuje se Willoughby. A je... čím to vlastně je? Viking, pirát nebo něco takového. Úžasná vitalita a síla. Zajímavá postava. Myslím si, že bychom měli mít o hodně víc hostů. Všichni souhlasí s tím, že jsou o hodně dokonalejší než dočasní. Rozhovor s dočasným je víceméně rozhovorem se sebou samým, že? Není v pravém slova smyslu poučný. Ale host, někdo jako ten Willoughby nebo ty, Charlesi, může být skutečně velice poučný, host může změnit náš názor na skutečnost..."

"Odpusť," řekl Phillips, který ucítil zvýšený tep ve skráních. "Nemohli bychom se k tomuto rozhovoru vrátit později?"

Opřel se rukama na rozehřátých cihlách a rychle se zvedl z bazénu. "Snad u večeře... nebo pak... ano?"

Když vcházel do zastřešené části budovy, zaschlo mu v hrdle a chyběl mu vzduch. Rychle minul síň a nahlédl do malé kabiny. Bradatý muž tam stále ještě byl. Seděl po prsa ponořený ve vodě a každou paži objímal jednu ženu. Jeho oči v šeru intenzivně planuly. Náramně spokojeně se usmíval, zdálo se, že kypí živelností, sebejistotou a životní vervou.

Ať je tím, za koho jej považují, modlil se Phillips. Příliš dlouho jsem mezi těmi lidmi byl sám.

"Mohu vstoupit?" otázel se.

"Jistěže, bratře!" zahulákal muž ve vaně. "Vstup při Bohu milém a děvku svou přiveď též. Místa, věru jest v této lázni dosti pro větší než naši kompanii!"

Tento mohutný křik v Phillipsově duši způsobil veliký nával radosti. Jak nádherný hlas dobrodruha! Jak bohatý, smyslný, jak naprosto neobčanský!

A ten zvláštní archaický způsob řeči! "Při Bohu milém, věru!" Co je to za jazyk? Jaký jiný než starý alžbětinský? Měl v sobě něco z Shakespearovy plynulosti. A přízvuk - irský? Ne, nepříliš, byl anglický, ale takový, jaký Phillips v životě neslyšel.

Občané tak nemluví, ale host může.

Takže to byla pravda. Phillipsovi se ulevilo. Už nebude sám! Další relikv uplynulých časů... další tulák... druh v tomto chaosu, bratr v neštěstí...kamarád na cestě, hozený bouří času dokonce dál než on.

Vousáč se srdečně usmál a pozval pohybem hlavy Phillipse dál: "Nu, přidej se k nám, přidej, chlape! Jak milé jest spatřiti opět poctivou anglickou tvář mezi všemi těmi Maury a portugalskými taškáři! Nu, což jsi učinil s děvku svou? Děvek nikdy dosti není, che?"

Jeho síla a vitalita byly neuvěřitelné, takřka přehnané. Řval, křičel, ječel. Byl tak moc tím, čím měl být, že působil spíš dojmem postavy ze starého filmu o pirátech než čehokoli jiného. Tak přesný, tak opravdový, že až neskutečný. Přehrávající Angličan z alžbětinské éry, ukřičený mladý Falstaff bez břicha.

"Kdo jsi?" otázel se Phillips ochraptěle.

"Ha, jsem' Neda Willoughbyho syn Francis, z Plymouthu. Posledně v službách Jejeho Nejprotestantečtějšího Veličenstva, nyní unesen silami nečistými a hozen mezi tyto Indy česnohlavé, či jak se zvou. A tys kdo?"

"Charles Phillips," na chvíli zaváhal, "z New Yorku."

"New York? Co to je za místo? Věru, chlape, místo takové mně známo není."

"Je to město v Americe."

"Město v Americe, jistě! A co to za kratochvíli?! V Americe, praviš, ne na Měsíci nebo, náhodou jakousi, na dně mořském?" Obrátil se k ženám. "Slyšely jste? Z města v Americe jest! S tváří pravého Angličana, ačkoli ne zvyků ani jazyka jeho! Město v Americe! Město! Na krev Pána našeho, co ještě uslyšíme?"

Phillips se zachvěl. Začal dostávat strach. Tento člověk možná chodil ulicemi Shakespearova Londýna. Připíjel si s Marlowem, Essexem, Walterem Raleighem, viděl lodě španělské armády na kanálu. Phillipsova mysl to dokázala zvládnout jen s největší námahou. Podivný sen, jehož byl hrdinou, se stával ještě podivnějším. Zmalátněl jako plavec, unavený soubojem s příbojem. Horká, dusná atmosféra lázně ho připravovala o vědomí. Zmizely poslední pochyby. Nebyl jediným primitivem, jediným hostem, putujícím po padesátém století. Udělali další pokusy. Opřel se dlaněmi o zárubně dveří, aby získal rovnováhu a otázel se: "Když jsi hovořil o Jejím Veličenstvu, měl jsi na mysli Alžbětu První, že?"

"Jistě, že Alžbětu! A že první, to se rozumí samo sebou, ačkoli proč dávat jí příjím toto? Jen jednou jest. První, a též Poslední, proto Bože ochraňuj ji, neboť není jiné."

Phillips jej bedlivě sledoval. Věděl, že musí být opatrný. Jediný chybný krok a ztratí veškeré naděje na to, že jej Willoughby bude brát vážně. Kolik metafyziky ten člověk může pochopit? Co může vědět, on nebo kdokoli jiný z jeho časů o minulosti, současnosti, budoucnosti a o tom, jak se dá z jednoho času přenést stejně lehce jak ze Surrey do Kentu? Tato idea vznikla ve dvacátém století, v nejlepším případě koncem století devatenáctého, fantastická myšlenka, již zřejmě ani nikdo nebral vážně, dokud Wells nevyslal svého poutníka časem a přikázal mu, aby pohlédl na zrudlé slunce pozemského soumraku. Willoughbyho svět byl světem protestantů a katolíků, králů a královen, malých plachetnic, rapidů u boku, volských spřežení, ale tento svět se Phillipsovi nezdál vzdálenější a cizejší než svět občanů a dočasných. Riziko, že jej Willoughby ani nezačne chápat, bylo velké.

Jenže tento člověk a on byli přirozenými spojenci proti světu, který jim byl cizí. Phillips se rozhodl zriskovat.

"Alžběta První je královnou, již sloužíš," řekl. "Jednou bude v Anglii jiná panovnice tohoto jména. Vlastně už byla."

Willoughby potřásl hlavou jako rozpačitý lev.

"Druhá Alžběta, praviš?"

"Druhá a úplně jiná než první. Za mnoho let po tvé Královně Panně. Bude vládnout v dobách, na něž ty myslíš jako na časy, které teprve přijdou. Vím to naprosto jistě."

Angličan se na něj zadíval a sražil čelo.

"Ty vidíš do budoucnosti? Jsi tedy jasnovidcem? Nebo snad nekromantem? Jsi jedním z oněch démonů, kteří mne sem přinesli?"

"Vůbec ne," odpověděl Phillips klidně. "Jen stejně ztracená duše jako ty."

Vešel do místnůstky a přidřepel vedle vany. Obě občanky jej fascinovaně sledovaly. Nevšímal si jich a položil

Willoughbymu otázku: "Víš ty vůbec, kde jsi?"

Angličan se naprosto trefně domníval, že jsou v Indii.

"Zdá se mi, že Maurové tito malí jsou původu indického."

Víc už z toho, co jej potkalo, nechápal. Nechápal, že již není v šestnáctém století. A, samozřejmě, vůbec nedokázal pochopit, že toto zvláštní ponuré cihlové město, v němž se ocitl, je hostem z daleko vzdálenějších dob, než on. Existuje vůbec, uvažoval Phillips, nějaký způsob, jímž by se mu to dalo vysvětlit?

Byl v Mohendžo-dáru teprve tři dny a myslel si, že jej sem odnesl čert.

"Přišli pro mne, když jsem spal," prohlásil, "i zajali mne oni sluhové Satanáše Mefistofela. Bůh jen ve své velikosti ví proč, a v jednom okamžení přenesli do tohoto vysušeného místa z Anglie, kdež jsem užíval odpočinku v kruhu rodiny své a druhů svých. Bylť jsem v čase mezi výpravou jednou a druhou jaks jistě pochopil, očekávajíc Drakea a jeho korábu; zajisté je ti známo jméno přeslavného Francise Drakea. Při krvi Pána našeho, jaký to plavec! Měli jsme opět vyrazit na Oceán, on i já, ale jsem zde, na cizím místě..." Willoughby se naklonil k Phillipsovi a řekl: "Táží se tě, jasnovidce, kterak to být může, že člověk usíná v Plymouthu a probouzí se v Indii? Zvláštní to jest, ne-li?"

"Přesně tak," odpověděl Phillips.

"Ten, ale, koho do kola pozvali, tančiti má, i kdyby jen skákal, že? Tak pravím já," ukázal na obě občanky. "I tak, bych potěšení našel v této zemi pohanské, zábavy vyhledávám u těchto mladice portugalských."

"Portugalských?" podivil se Phillips.

"Ba, a kýmž ony býti mohou, ne-li Portugalkami? Nevládnu-li Portugalci tomuto pobřeží indickému? Pomysli, jsout' tu dva druhy lidí - černí a ti druzí, světlí, pánové a vládci, povalující se v lázni této. Indové nejsou-li to, což tuším nejsou, pak tedy jediné Portugalci býti mohou."

Rozesmál se, přitáhl si obě ženy k sobě a začal rukama hníst jejich řadra, jako kdyby to byla jablka na větví.

"Copak nejste právě vy dvě malé, nahé, studu neznající papeženky Portugalkami?"

Zasmály se, ale nic neřekly.

"Ne," odpověděl Phillips. "Je to Indka, ale ne ta, kterou se domníváš znát. A tito lidé nejsou Portugalci."

"Nejsou Portugalci?" otázal se Willoughby zmateně.

"Ne víc než ty nebo já. Jsem si tím naprosto jist."

Willoughby pohládl své vousy. "Přiznávám, že zdají se mi podivnými na Portugalce. Nezaslechl jsem od nich ni jediné slabiky jazyka portugalského, naříkají se ukazují v této své lázni jako Adam a Eva, nic mi nebránili, že jsem jejich mladice sobě přivlastnil, což není zvykem Portugalců v rodných zemích. Sám Bůh ví. Než to pomyslel jsem sobě, že jest to Indie i že žijí tu na jinou způsobu..."

"Ne," zopakoval Phillips. "Říkám ti, že to nejsou ani Portugalci ani žádný jiný tobě známý evropský národ."

"Pověz mi tedy, kdož jsou lidé tito!"

Opatrně, opatrně, říkal si Phillips. Jen opatrně!

"Nebudeme se příliš mýlit, budeme-li je považovat za nějaký druh duchů," řekl, "nebo dokonce démonů či čarodějníků, kteří nás pomocí kouzel vytrhli z našich míst na světě," přestal, hledal způsob, jakým by se mohl s Willoughbym podělit (a který by Angličan dokázal i pochopit) o toto tajemství. Hluboce se nadechl. "Přenesli nás nejen přes moře, ale i přes léta. Byli jsme oba, ty i já, uneseni daleko do dnů, které teprve nastanou."

Willoughby na něj vrhl naprosto udivený pohled.

"Do dnů, které teprve nastanou? Čas, pravíš, ještě nezrozený? To nedokážu pochopit!"

"Pokus se tomu porozumět. Oba jsme trosečníky na stejném člunu, člověče! Ale nedokážeme si nijak pomoci, nedokážu-li ti to vysvětlit..."

Willoughby zakroutil hlavou a vykotal: "Zajisté, ctný příteli, tvá slova považuji za čiré bláznovství. Dnešek jest dneškem, zítřek zase zítřkem jest. Může-li někdo způsobem jakýmsi přejít z jednoho v druhé než zítřek v dnešek se promění?"

"Nevím jak," odpověděl Phillips. Na Willoughbyho tváři bylo vidět rozpaky, bylo jasné, že Angličan jen velice mlhavě chápe to, co mu Phillips vysvětluje, chápe-li to vůbec. "Vím ale," pokračoval, "že svůj svět a všechno, co na něm bylo, zemřelo a odešlo a stejný osud potkal i můj svět, i když jsem se narodil čtyři sta let po tobě, v době druhé Alžběty."

Willoughby pohrdavě vypískl: "Čtyři sta..."

"Musíš mi věřit!"

"Ó ne, ne!"

"Taková je pravda. Tvá doba je pro ně pouhými dějinami. A tvá i má doba je dějinami pro ně - prastaré dějiny. Říkají nám hosté, ale ve skutečnosti jsme zajatci." Phillips cítil, že mu tato námaha způsobuje mdloby. Dobře si uvědomoval, jak bláznivě to všechno Willoughbymu zní. A i jemu to začínalo znít stejně. "Ukradli nás našim časům, v noci, jako cikáni."

"Styď se chlape! Blouzníš v horečkách!"

Phillips zakroutil hlavou. Vztáhl ruku a silně stiskl Willoughbovo zápěstí. "Prosím tě, vyslechni mě!" Občanky se vážně dívaly, něco si šeptaly, zakrývaly si dlaněmi ústa a hihňaly se. "Otázej se jich!" vykřikl Phillips. "Donuť je, aby ti řekly, které je teď století! Myslíš si, že šestnácté? Zeptej se!"

"A kterépak býti může, ne-li šestnácté po Pánu našem Kristovi Ježíši?"

"Řeknou ti, že padesáté!"

Willoughby na něj pohlédl s politováním. "Člověče! Člověče, jak žalostný je stav tvůj! Zajisté jest století padesáté," rozesmál se. "A nyní slyš, bratře. Jest toliko jediná Alžběta, bezpečná na svém trůnu westminsterském. A tuto jest Indie, léta páně 1591. Ukradněmež Portugalcům těmto koráb jakýsi a rozjedeme se do Anglie i odtamtud, dá-li Bůh, i do své Ameriky dostati se můžeš."

"Není žádná Anglie."

"Ach, jak můžeš praviti takového cos, nejsi-li bláznem?"

"Města a národy, které jsme znali, už nejsou. Tito lidé, Francisí, žijí jako čarodějové." Už není třeba si něco nalhávat, pomyslel si Phillips unaveně. Věděl, že prohrál. "Dokážou vyčarovat města z pradávných časů, budují je tady, a vůbec kde je napadne jen proto, aby uspokojili své rozmary, a když je přestanou bavit, zbourají je a postaví si nová. Víš, jaká jsou to města? Jen pět na celém světě! Egyptská Alexandrie, Timbuktu v Africe, New Chicago v Americe, veliké město v Číně - ty bys asi řekl Kitaji - a pak toto město, které se jmenuje Mohendžo-dáro a které je o hodně starší než Řecko, než Řím, než Babylon."

Willoughby klidně prohlásil: "Ne. Obyčejné nesmysly. Pravíš, že se nacházíme tuto v dalekém zítřku a pak zase, že v městě jakémisi z časů pradávných!"

"Jen vyčarováném," odvětil zklamaně Phillips.

"Je to je obraz takového města, který tito lidé vytvořili pro vlastní zábavu. A my jsme tu ze stejného důvodu - ty i já, abychom je bavili. Jen bavili."

"Šilencem jsi naprostým."

"Pojď tedy se mnou. Pohovoř si s občany u velikého bazénu. Ptej se jich, který je teď rok, jak ses zde ocitl." Phillips opět uchopil Willoughbyho za ruku. "Musíme se spojit. Budeme-li spolupracovat, najdeme snad nějakou možnost, jak se z tohoto místa dostat..."

"Nech mne na pokoji, bratře."

"Snad..."

"Nech mne!" zařval Willoughby a vytrhl ruku. Jeho oči ztmavly vztekem. Zvedl se ve vaně, divokým zrakem přelétl lázeň, aby našel nějakou zbraň. Občanky couvly, i když se zdálo, že jsou fascinovány jeho nekontrolovatelným výbuchem. "Pryč s tebou! Nech mne na pokoji, šilenče jakýsi!"

II.

odiny se pak smutný Phillips osamoceně procházel po nedlážděných, prašných ulicích Mohendžo-dára. Neúspěch s Willoughbym jej zklamal a rozesmutnil. Doufal, že se spolu s Angličanem postaví ruku v ruce proti občanům, ale přesvědčil se, že z toho nic nebude. Buď to celé zbabral nebo, což bylo pravděpodobnější, vysvětlit Willoughbymu pravdu o jejich nelehkém postavení bylo od počátku nemožné.

V dusném parnu se toulal rovnou za nosem rušnými ulicemi mezi řadami domů s rovnými střechami a monotónně stejnými hladkými zdmi, až došel na rozlehlé tržiště. Kolem něho bláznivě vířil rušný život města, či spíše pseudoživot, složitá síť činnosti dočasných, kteří nebyli ničím jiným než pouhými loutkami na klíček, uvedenými do pohybu, aby

vytvořili iluzi, že se v předvédské Indii stále něco děje. Tady překupníci prodávali hezké malé kameje s vyřezávanými tygry, opicemi a podivným hrbatým dobyt看em, zde zase ženy vřeštivě smlouvaly s řemeslníky o cenu šperků ze slonoviny, zlata, mědi a bronzů. Mladice znuďeně dřepěly u obrovských hromad čerstvě vypálené keramiky, růžověčervené s černým vzorem. Nikdo si ho nevšímal. Byl cizincem, ani občanem, ani dočasným. Byli to oni, kdo sem patřil.

Šel dál, míjel obrovské špejchary, kde dělníci na veliké cihlové plošiny neúnavně vykládali vozy pšenice a ostatního vymláčeného zrna. Pak narazil na veřejnou jídelnu, přeplněnou mlčenlivými, neveselými lidmi, stojícího bok po boku u malých cihlových pultíků. Dostal tam malou kulatou placku, něco jako tortilla nebo chapatti, s kousky mletého masa, zabalenými uvnitř, tak kořeněného, že ho rty pálily jako oheň. Pak se vydal dál dolů po širokých, nízkých prkenných schodech k nižší části města, kde v místnostech připomínajících cely žili rolníci.

Bylo to město ponuré, ale ne špinavé. Užasl nad péčí o hygienu, studny, vodotrysky a veřejné záchodky byly všude a z každého domu vedly do zakrytých kanálů cihlové stružky. Nebylo zde nic z oněch otevřených splašků a smradlavých kanálů, které, jak věděl, lze stále vidět v Indii jeho času. Uvažoval, zda starověké Mohendžo-dáro bylo skutečně tak dokonalé. Bylo možné, že občané v městě udělali nějaké korektury, aby učinili zadost svému ideálu čistoty. Ne, rozhodl se, že to, co vidí, je nejpravděpodobněji pravé. Byl to výsledek stejné disciplíny, která městu propůjčila tak ztrnulý vzhled. Kdyby bylo Mohendžo-dáro smradlavou, špinavou dírou, obnovili by je občané v téže podobě a byli by uchvázeni jeho fascinující smradlavou špinou.

Což ovšem neznamenalo, že u občanů někdy viděl přehnanou péči o autenticitu a Mohendžo-dáro - jako všechna ostatní města - nebylo výjimkou. Tu a tam viděl Phillips na budovách, které považoval za svatyně, obrazy Šivy a Krišny a na náměstích bylo vidět dobrotivou tvář bohyně Kálí. Tato božstva se, samozřejmě, v Indii zrodila dlouho po pádu mohendžodárské civilizace. Byly snad chronologické záležitosti občanům lhostejné? Nebo snad nacházeli zvrácené potěšení ve směřování dob - mešita a kostel v helénské Alexandrii nebo hindští bohové v Mohendžo-dáru? Možná, že ale tisíciletí zmátla jejich historické prameny. Vůbec by jej neudivilo, kdyby na ulicích spatřil průvod se standartami s portréty Gádhiho a Nehrua.

A opět se tu svobodně potulovaly nejrůznější fantasmagorické a chimérické bytosti, jako kdyby si občané nedělali problémy s rozlišováním dějin od mýtů - malí Ganéšové se sloními hlavami radostně nořili své choboty do nádrží vodotrysků, na cihlové terase se opalovala třihlavá dívka se šesti rukama. Proč ne?

A motto těch lidí určitě znělo: "Proč ne, proč ne, proč ne?" A přesto mu Gioia kdysi dávno řekla: "Omezení jsou velice důležitá." V čem se ale, přemýšlel Phillips, kromě počtu měst tato omezení projevují? Existuje snad nějaká norma omezující výběr "hostů", které si dovolují unést z dávných dob? Až do dneška si myslel, že je jediným. Teď věděl, že je tu přinejmenším ještě jeden, snad dokonce i několik, v jiných městech, krok před ním nebo za ním, neustále jezdí spolu s občany z New Chicaga do Čchang-anu, pak do Alexandrie. Musíme spojit své síly, říkal si, a přinutit je, aby nás poslali zpět do našich dob. Donutit! Ale jak? Vystoupit snad hromadně v jakési demonstraci? Demonstrovat na ulicích? Smutně rozmyšlel o svém neúspěšném pokusu o spojenectví s Willoughbym. Jsme přirozeními spojenci, spolu bychom snad z těchto lidí vymáčkli nějaký soucit. Ale pro Willoughbyho je naprosto nepředstavitelné, že Dobrá královna se všemi svými poddanými teď žije za bariérou o síle mnoha staletí. Raději věří, že Anglie je vzdálená jen pár tisíců plavby kolem Mysu Dobré naděje a že vše, co musí učinit, je získat loď, vytáhnout plachty a vyrazit domů. Chudák Willoughby, zřejmě už nikdy neuvidí domov.

A najednou Phillipsovi nečekaně došlo. Ani ty jej nespattíš.

A pak, o něco později:

Kdyby ses mohl vrátit domů, chtěl bys to opravdu?

Jednou z prvních věcí, které si uvědomil, když se tu ocitl, byla skutečnost, že o svém dřívějším životě neví nic určitého. Jeho mysl byla dostatečně seznámena se životem New Yorku dvacátého století, to je pravda, ale o sobě nevěděl o mnoho víc, než že se jmenuje Charles Phillips a že sem přišel z roku 1984. Povolání? Věk? Jména rodičů? Měl ženu? Děti? Kočku, psa, hobby? Nikde nic. Občané mu tyto informace zřejmě vzali v okamžiku únosu, aby mu ušetřili bolest z rozloučení. Mohli být schopni takové citlivosti. Mohl snad poctivě prohlásit, že se mu stýská po něčem, o čem ví tak málo? Zdálo se, že Willoughby si ze svého dřívějšího života vzpomíná na mnohem víc věcí a tím víc se mu po tom také stýskalo. On toho byl ušetřen. Proč tu tedy nezůstat a putovat od města k městu, "prohlížet si bývalé časy tak, jak budou města povolána k nové existenci? Proč ne? Proč ne? Všechno ale ukazovalo na to, že tak či tak nemá stejně žádnou volbu.

Vydal se zpět k citadele a lázním. Měl pocit, že je duch, strašící v městě duchů.

Belilala vypadala tak, jako by si ani neuvědomovala, že byl po většinu dne pryč. Seděla sama na terase lázní a v pohodě popíjela nějaký mléčný nápoj, posypaný jakýmsi černým kořením. Nabídla mu také, ale odmítavě zakroutil hlavou.

"Vzpomínáš si, jak jsem ti dneska ráno vyprávěl o tom, že jsem viděl muže se zrzavými vousy?" řekl. "Je to host, říkal mi to Hawk."

"Že by?" řekla na to Belilala.

"Pochází z dob o čtyři sta let starších než já. Mluvil jsem s ním. Myslí si, že jej sem odnesli démoni," podíval se na ní pátravě. "Já jsem také host, že?"

"Samozřejmě, miláčku."

"A jak jste mě sem dopravili? Taky práce démonů?"

Belilala se lhostejně usmála. "Na to se musíš zeptat někoho jiného. Snad Hawka. Tyhle věci mě nikdy nějak zvlášť nezajímaly."

"Chápu. Možná, ale budeš vědět, kolik je tu hostů."

Líně pokrčila rameny. "Jen pár, opravdu jen několik. Kromě tebe jsem slyšela jen o třech nebo čtyřech. I když teď, myslím, mohou přijít další." Lehce opřela dlaň o jeho ruku. "Bavíš se v Mohendžo-dáru dobře, Charlesi?" Tvářil se, že neslyší.

"Ptal jsem se Hawka na Gioiu," řekl.

"Ano?"

"Říkal, že tu už není, že jela do Timbaktu nebo New Chicaga, tím si nebyl jist."

"To je velice pravděpodobné. Všichni vědí, že Gioia jen zřídka kdy zůstává na jednom místě."

Phillips přitakal. "Řeklas mi kdysi, že Gioia je krátkodobá. To znamená, že zestárne a zemře, že ano?"

"Myslela jsem si, že to chápeš, Charlesi."

"Zatímco vy nestárnete? Ani Hawk, ani Stengard, ani nikdo jiný z vaší party?"

"Budeme žít tak dlouho, jak budeme chtít," odvětila. "Ale nestárneme, to ne."

"Jak se někdo stane krátkodobým?"

"Asi od narození, myslím. Je to nedostatek nebo nadbytek nějakého genu, opravdu nevím. Jsou to velice vzácné případy. Nijak se jim nedá pomoci. Stárnutí... je velice pomalé. Ale zastavit se nedá."

Phillips přikývl. "Je to asi velice hrozné," řekl. "zjistit, že je člověk jedním z nemnoha stárnoucích ve světě věčně mladých lidí. To se ani nedivím, že je Gioia tak netrpělivá, že se žene z jednoho města do druhého, že tak rychle přilnula k chlupatému barbarovi, hostu z dvacátého století, pocházejícímu z doby, kdy všichni byli krátkodobými. Ona a já máme něco společného, nemyslíš?"

"V jistém smyslu máš pravdu."

"Chápeme stárnutí. Chápeme smrt. Řekni, Belilalo, je pravděpodobné, že Gioia brzy zemře?"

"Brzy? Brzy?" hleděla na něj rozšířenými očima.

"Co to znamená brzy? Jak ti to mohu říct? Brzy, které myslíš ty a brzy, jak je vidím já, je něco úplně jiného." Pak se její chování změnilo tak, jako kdyby teprve teď zjistila, že na ni mluví. Měkce řekla: "Ne, Charlesi, nemyslím si, že brzy zemře."

"Opustila mě v Čchang-anu proto, že jsem ji omrzela?"

Zakroutila hlavou. "Byla jen netrpělivá. Ty jsi s tím neměl nic společného. Vůbec jsi ji neomrzela."

"Takže ji chci najít. Ať je, kde chce, v Timbaktu, v New Chicagu, najdu ji. Gioia a já patříme k sobě."

"Možná, že to tak je," řekla Belilala. "Ano, asi to tak skutečně je." Vůbec nepůsobila dojmem vzrušené, uražené, odmítnuté. "Za každou cenu, Charlesi, běž za ní, hledej, najdi ji. Ať už je kdekoli."

Timbaktu už začínali bourat, když tam Phillips dorazil. Byl pořád ještě vysoko v letadle, vznášejícím se nad prašnou hnědou planinou, kde se řeka Niger dotýká saharských písků, pohlédl na domy s plochými střechami, postavené z usušeného bláta a ucítil horký nával vzrušení. Ale když přistál, našel hemžení roje lesklých robotů v kovových pancířích, kteří jako velcí lesklí brouci rozbíjeli město na kusy.

Až doteď b robotech nic nevěděl. Takže takhle, uvědomil si, jsou dělány ty zakázky. Dělá je armáda poslušných strojů. Představil si, jak vždy, kdy je třeba jejich služeb, vyjíždějí zpod země, z nějakého sterilního skladu, aby pečlivě, do nejmenšího detailu, vymodelovaly Benátky, Théby, Knóssos, Houston či jakékoliv jiné požadované město a pak, o něco později, se zase vrací, aby zničily vše, co předtím vytvořily. Sledoval je, jak pilně bourají vepřovicové zdi, ničí těžká kovaná vrata, srovnávají se země podivuhodné bludiště uliček a pasáží, srovnávají tržiště. Za jeho poslední návštěvy v Timbaktu se zdejší tržiště rojilo Tuaregy v závojích, zachmuřenými Maury, černými Súdanci, vychytralými syrskými kupci, pilně handlujícími s velbloudy, koňmi, osly, hroudami soli, velikými zelenými melouny, stříbrnými náramky, nádhernými korány na ručním papíru. Všichni zmizeli, celý ten malebný dav tmavých dočasných. A nebylo vidět ani občany. Prach demolice naplňoval vzduch. Jeden z robotů přistoupil k Phillipsovi a řekl suchým, praskavým hmyzím hlasem: "Nemáš tu co dělat. Město je uzavřeno."

Hleděl na lesknoucí se, bzučící objektiv a čidla na lesklém zužujícím se nose stroje.

"Chtěl bych někoho najít, občanku, která tu nedávno měla být. Jmenuje se..."

"Město je uzavřeno," nevzrušeně zopakoval robot.

Nedovolil mu zůstat zde ani hodinu.

"Není zde jídlo," řekl robot, "voda, úkryt. Toto již není město. Nemůžeš zde zůstat. Nemůžeš zde zůstat."

Toto již není město.

Snad ji tedy dokáže najít v New Chicagu. Vzněl se znovu do vzduchu a letěl na obrovskou pustinou k severozápadu. Holá a jalová země pod ním se skláněla k zamlženému obzoru. Co udělali s pozůstatky minulého světa? Vyslali své lesklé kovové brouky, aby všechno uklidili? Copak nikde není ani zbyteček skutečně starověkých ruin? Kousíček Říma, zbyteček Jeruzaléma, Fifth Alley? Vše dole bylo tak holé -prázdné jeviště, čekající na nové dekorace. Velikým obloukem přeletěl nad vystouplým hrbem Afriky a hnal se dál nad ničím, co považoval za jižní Evropu. Maličký letoun na sebe vzal všechnu práci a dovolil Phillipsovi dělat si, co se mu zachtělo - podřimovat, dívat se dolů. Občas zahlédl jiný letící stroj, tmavou okřídlenou kapku, zřetelně se odrážející od průzračné oblohy. Občas by s ním rád navázal rozhlasové spojení, ale nevěděl, jak na to. Nešlo o to, že by chtěl něco říct, ale chtěl uslyšet lidský hlas. Byl osamocený. Klidně by se mohl považovat za posledního živého Pozemšťana. Zavřel oči a začal myslet na Gioiu.

"Takhle?" otázal se Phillips. Ve slonovinou vykládaném oválném pokoji, šedesát pater nad příjemně osvětlenými ulicemi New Chicaga, přitiskl k hornímu rtu malou studenou plastickou nádobku a zmáčkl tlačítko. Uslyšel zašumění a pak se k jeho nozdram vzněsl blankytný obláček.

"Ano," řekla Cantilena. "Přesně tak."

Ucítil jemnou vůni karafiátů, chrysantém a něčeho, co se dalo považovat za vůni vařeného humra. Pak se mu zatočila hlava a jeho myšlenkami se přehnala lavina představ. Viděl gotické katedrály, pyramidy, Central Park zapadnutý

čerstvým sněhem, odporné cihlové mraveniště Mohendžo-dára a padesát tisíc jiných míst najednou. Bláznivá projížďka časem a prostorem. Zdálo se mu, že uběhla staletí. Ale jeho mysl nakonec zase byla jasná a když se mžourajícím očima rozhlédl, zjistil, že to vše trvalo jen krátkou chvíli. Cantilena pořád stála vedle něj. Ostatní občané v pokoji - bylo jich patnáct dvacet - se skoro ani nehnuli. Maličký prazvláštní mužík, stojící u protější zdi, z něj nespouštěl oči.

"No?" zeptala se Cantilena. "Co si o tom myslíš?"

"Neuvěřitelné."

"Ale skutečné. Pravá droga přímo z New Chicaga. Přesně podle receptu. Nechceš zkusit něco jiného?"

"Teď ne," odpověděl zmatený Phillips. Zachvěl se a jen s obtížemi se dostal zpět do rovnováhy. Číchat tenhle produkt, to nebyl zrovna nejlepší nápad, řekl si.

V New Chicagu byl už týden nebo dva a pořád mu ještě byl nepříjemný ten zvláštní pocit ztracence, který v něm toto město pokaždé vzbouzelo. Byl tu už počtvrté a pokaždé se cítil stejně. New Chicago bylo jediným obnoveným městem, které mělo svůj původ až po jeho mateřské éře. Jestliže je vnímal jako příklad nepochopitelné budoucnosti, občané je chápali pouze jako napínavou napodobeninu vzdálené minulosti. Tento paradox pro Phillipse znamenal rozporuplný a napjatý zmatek v pojmech.

Jaký osud potkal staré Chicago, to samozřejmě nedokázal zjistit. Zmizelo beze stopy, to bylo jasné. Nikde ani stopa po Water Tower ani po Marina City, nikde Hancock Center ani budovy Tribune, ani kousek, ani atom. Nemělo ale smysl tázat se po osudu předchůdce jejich města některého z více než miliónu obyvatel New Chicaga. Byli to dočasní a věděli jen to, co vědět měli, a měli vědět jen to, co bylo nutné k vytvoření dokonalé iluze žijícího města, vykonávat bezchybně rituál gest, přesně odpovídajících rolím jednotlivých obyvatel. Znalost dějepisu k ničemu nepotřebovali.

A bylo také zřejmé, že je jen málo pravděpodobné, že by se mohl něco dozvědět od občanů. Nepůsobili totiž dojmem, že by je nějak podstatně zajímaly vědecké otázky. Phillips neměl důvod pochybovat o tom, že z jejich pohledu svět není ničím jiným než obrovským lunaparkem. Někde ale musel být někdo, kdo vážně studoval zmizelé civilizace, protože jak jinak by pak mohly vzniknout tyto neuvěřitelné rekonstrukce prastarých měst?

Plánovači, zaslechl kdysi od Nissandry nebo Aramayne, se už pustili do studia Byzance.

Kdo ale byli plánovači? O tom neměl ani zdání. Z toho, co věděl, mohl dokonce i usuzovat, že to byli pouzí roboti. Je dokonce možné, že vládci celé nynější epochy jsou roboti a netvoří města pro zábavu občanů, ale že se pracně pokoušejí pochopit život minulého světa. Bláznivá hypotéza, řekl, ale není zase tak nepravděpodobná.

Veselí jeho společnosti jej deprimovalo.

"Jdu na vzduch," řekl Cantileně a vydal se k oknu. Byla to pouhá srpovitá škvíra ve zdi, ale pronikal jí vzduch zvenčí.

Pohlédl na podivné město ležící dole pod ním.

Kromě jména nemělo New Chicago s tím starým nic společného, ale přinejmenším leželo na březích velkého vnitrozemského jezera, které mohlo být jezerem Michigan, i když se mu zdálo, když sem přilétal, širší a delší než to, které si pamatoval. Samotné město bylo krajkovou fantazií ze štíhlých pastelových budov, trčících v podivných úhlech a spojených sítě houpajících se visutých mostů. Ulice, dlouhou náručí objímající jezero, se jeho okrajů dotýkaly svými severními a jižními konci a uprostřed zase půvabně zatáčely k západu. Osu každého velkého bulváru tvořila bujným parkem ověšená linka veřejné dopravy, což byla štíhlá, bublinovitá vozidla barvy* akvamarínu a nehluchně se pohybujícími koly. Bylo to přenádherné město, ale jaksi nehmotné. Dalo by se říci, že je utkáno z hedvábí a slunečních paprsků.

Za Phillipsovými zády se ozval tichý hlas: "Chce se ti zvracet?"

Ohlédl se. Za ním stál zářící muž. Podsaditá, dokonalá postava, na pohled poněkud orientálního typu. Pokožka...

Phillips takovou dosud neviděl. Měla šedo zelený odstín a byla tak hladká, jako kdyby byla vytvořena z nejjemnějšího porcelánu.

"Jen lehké mdloby," odpověděl. "Tohle město mě vždycky rozladí."

"Chápu, že může zneklidňovat," řekl mužík. Hovořil plyšově měkkým, zvláště modulovaným hlasem, neprozrazujícím žádné pocity. Působil dojmem síly, bylo v něm něco kočičího, neústupného, takřka hrozivého.

"Jsi host, že?"

Phillips se jej chvíli zkoumavě prohlížel. "Ano," odpověděl pak.

"Já samozřejmě také."

"Skutečně?"

"Jak se na tebe dívám," usmál se človíček, "jakou máš lokalizaci? Dvacáté století? Řekl bych, že nanejvýš dvacáté první."

"Jsem z roku 1984."

Další spokojený úsměv. "Takže jsem se trefil."

Pak energická úklona: "Y'ang-Yeovil...to je mé jméno. Kdysi plukovník Y'ang-Yeovil ze Třetí Septentriády."

"To je na nějaké jiné planetě?" otázal se poněkud zmatený Phillips.

"Ne, ne, vůbec ne," řekl Yang-Yeovil slušně.

"Přesně na této zde, ujišťuji tě o tom. Jsem čistě lidského původu. Občan Republiky Horní Han, obyvatel města Port Sou. A ty se jmenuješ."

"Promiň, Phillips. Charles Phillips z New Yorku, kdysi dávno..."

"Ach ano. New York!" řekl Y'ang-Yeovil živě, ale pak zrozpačitě. "New York... bylo to slavné město, pokud vím..."

Je to ale podivné, pomyslel si Phillips. Teď pocítil daleko silnější soucit k ubohému Francisu Willoughbymu. Ten zářící mužík pochází z časů tak vzdálených mé době, že sotva slyšel o New Yorku - musí být určitě současníkem New Chicaga (zajímalo by mě, zda je to pravda) a přesto je pro občany pouze primitivní starobylou kuriozitou...

"New York byl největším městem Spojených států," řekl.

"Jistě. Samozřejmě. Velice slavným."

"Ale jak jsem pochopil, takřka zapomenutým, když do arény dějin vstoupila Republika Horní Han."

"Mezi tvou a mou dobou došlo k jistým bouřím," odvětil Y'ang-Yeovil. "Ale v žádném případě bys neměl docházet k názoru, že tvé město bylo..."

V pokoji se nečekaně ozval smích. Na večírek přišlo pět či šest nových hostů. Phillips vytřeštil oči, potil se, zhluboka dýchal. Určitě tam byli Stengard... a Aramayne po jeho boku... a ta druhá žena, napůl skrytá za jejich zády...

"Omluv mne na okamžik," řekl a prudce se od Y'ang-Yeovila odvrátil. "Odpusť, právě někdo přišel... někdo, koho se pokouším najít už..."

Uháněl k ní.

"Gioio!" vykřikl "to jsem já: Počkej na mne! Počkej!"

V cestě mi stál Stengard. Do cesty se mu postavila i Aramayne, která se právě otočila ke Cantileně, aby si vzala hrst čichadel. Phillips se přes ně tlačil, ani v nejmenším si jich nevšímal. Gioia, která právě byla ve dveřích, se zastavila a pohlédla na něj jako vyplašená srna.

"Neodcházej," řekl a uchopil ji za ruku.

To, jak vypadala, jej zaskočilo. Kolik už uplynulo času od jejich zvláštního rozloučení za oné kouzelné čchang-anské noci? Rok? Půl druhého roku? Tak nějak to odhadoval. Anebo špatně počítal čas? Copak se jeho pojem času v tomto světě stal něčím klamným? Vypadala starší nejméně o dvacet třicet let. A co když opravdu byla tak stará? Co když mu léta utíkala jako ve snu a on o tom neměl ani tušení. Vypadala vyčerpaně, bezvýrazně, zničeně. Z její nynější vyhublé a podivně změněné tváře na něj vyzývavě plály její oči, jako kdyby chtěly říct: "Vidíš? Vidíš, jak jsem teď škaredá?"

"Pronásledoval jsem tě celé...nevím, Gioio, jak dlouho to trvalo," řekl. Hledal jsem tě v Mohendžo-dáru, v Timbaktu, teď tady. Chci být opět s tebou."

"To není možné."

"V Mohendžo-dáru mi to Belilala všechno vysvětlila. Vím, že jsi krátkodobá... a taky vím, co to znamená. Gioio, ale co na tom? Trochu stárneš. No a co? Máš tedy místo věčnosti nějakých tři nebo čtyři sta let. Copak si myslíš, že já nevím, co je to být krátkodobý? Šedesát, sedmdesát, osmdesát let, to je vše, co je nám dáno. Máme oba stejnou vadu, Gioio. To je to, co tě ke mně především přitáhlo. Tím jsem si jist. A proto také patříme k sobě. Bez ohledu na to, kolik času nám zbývá, jej můžeme strávit spolu, nemyslíš?"

"Nic nechápeš, Charlesi," řekla měkce.

"Možná... možná, že ještě pořád na tomhle zatraceném světě něčemu nerozumím. Kromě toho, že ty a já... že tě miluju... a myslím, že ty miluješ mne..."

"Ano, miluji tě. Ale ty nechápeš. Právě proto, že tě miluju, nemůžeme ty a já... nemůžeme..."

Lítostivě vzdechla a vyprostila svou dlaň z jeho dlaně. Snažil se ji opět uchopit, ale ona jej odmítla a rychle se ztratila do chodby.

"Gioio!"

"Prosím tě," řekla. "Ne. Kdybych věděla, že tu budeš, nikdy bych sem nepřišla. Nechod' za mnou. Prosím tě o to."

Otočila se a zmizela.

Dlouho tam stál a díval se za ní. Přistoupily k němu Aramayne a Cantilena a usmály se na něj, jako kdyby se nic nestalo. Cantilena mu podala lahvičku nějaké řídké zlatavé tekutiny. Tvrdě ji odmítl. Kam teď jít, přemýšlel. Co dělat? Vrátil se zpět na večírek.

Y'ang-Yeovil se tiše objevil vedle něj.

"Jsi velice ztrápený," zašeptal.

Phillips na něj vztekale pohlédl. "Dej mi pokoj!"

"Možná, že bych ti dokázal pomoci."

"Mně už nemůže pomoci nic," odpověděl Phillips.

Otočil se. Uchopil jednu z lahviček na tácu a vyprázdnil ji. Měl pocit rozdvojení, jako kdyby po každé ruce

Yang-Yeovilově stál jeden Phillips. Vypil další a byli čtyři. "Miluji občanku," vykoktal. Měl pocit, že mluví sborově.

"Láska. Ach ano. A miluje také ona tebe?"

"Myslel jsem si to, pořád si to myslím. Jenže ona je krátkodobá. Víš, co to znamená? Stárne! Začíná být stará! A proto přede mnou prchá. Nechce, abych viděl, jak se změnila. Myslí si, že mně pak bude odporná, alespoň podle mého názoru. Pokoušel jsem se jí vysvětlit, že ani já nejsem nesmrtelný, že ona i já můžeme stárnout spolu, ale ona..."

"Ach ano," řekl Y'ang-Yeovil tiše. "Proč soudíš, že zestárneš? Zestárl jsi snad za celou tu dobu, co jsi tady, alespoň trochu?"

Phillips zrozpačitěl. "Samozřejmě, že ano. Já... já..."

"Že by? usmál se Y'ang-Yeovil. "Tak se na sebe podívej."

Udělal prsty nějaký složitý pohyb a mezi nimi se mu objevil mihotavý kruh zrcadlového světla. Phillips pohlédl na svůj odraz. Takže tohle je pravda. To jej prostě ani nenapadlo. Kolik let už strávil v tomto světě? Čas prostě běžel mimo něj. Byl tu dlouho, i když nedokázal říct jak. Nevypadalo to, že by se zde někdo snažil měřit běh času a on to prostě také nedělal. Muselo ale uběhnout mnoho let, říkal si. Ta nekonečná cesta podél i napříč zeměkoulí, tak mnoho vynikajících a zanikajících měst. Rio, Řím, Ásgard, na tyto tři si vzpomněl jako na první, a přece jich bylo tolik. Skoro si je všechna ani nepamatoval. Léta. A jeho tvář se vůbec nezměnila. Čas byl krutý ke Gioie, ale k němu vůbec ne.

"Nechápu to," řekl. "Proč nestárnu?"

"Protože nejsi opravdový," odpověděl Y'ang-Yeovil. "Copak si to neuvědomuješ?"

Phillips jen zamrkal. "Nejsem opravdový?"

"Ty si myslíš, že jsi byl ze svého času unesen fyzicky?" otázal se človíček. "Kdepak, něco takového neumějí. Nejsme

opravdovými poutníky časem, ani ty, ani já, ani nikdo jiný z hostů. Myslel jsem si, že to víš. Je ale možné, že pocházíš z dob příliš raných na to, abys to dokázal pochopit. Velice důmyslně nás vyrobili, přáteli. Jsme umělými tvory, podivuhodně nacpání myšlenkami, názory a událostmi našich časů. Jejich největším úspěchem, víš? Jsme daleko složitější než kterékoli z těchto měst. Jsme o krok dál než dočasní - ne o krok, ale o mnoho, mnoho dále. Ti dělají jen to, co se jim přikáže, jsou úzce specializováni. Ve skutečnosti to jsou pouhé stroje. Zatímco my jsme samostatní. Jdeme si, kam se nám zachce, myslíme, mluvíme, a dokonce, jak je vidět, se i zamilováváme. Ale nestárneme. Jsme pouhou umělou sítí psychických reakcí. Pouhými přízraky vyrobenými tak dokonale, že jsme oklamali i sami sebe. Tys to nevěděl? Opravdu jsi to nevěděl?"

Letěl a mačkal směrová tlačítka, jak mu přišla pod ruku. Zjistil, že nějakým podivným řízením osudu letí do Timbaktu.

"To město je uzavřeno. Není to už město." Nic ho tu už nezajímalo. Proč by jej vůbec něco mělo zajímat?

Byl stále vzteklejší a dusila jej lítost. Jsem program, říkal si, pouhý program.

"Nejsi opravdový. Velice důmyslně vyrobený. Umělý tvor. Normální přízrak."

Ze vzduchu nebylo vidět ani stopy po Timbaktu. Přesto ale přistál. Šedá písčitá půda byla tak rovná a neporušená, jako kdyby tu nikdy nic nebylo. Motalo se tu ještě pár robotů, zaměstnaných posledními pracemi při likvidaci města. Dva z nich se přišourali k Phillipsovi. Velice lesklí stříbrní brouci, milí, ale ne přátelští.

"Není tu město," řekli. "Toto není zpřístupněné místo."

"Zpřístupněné kým?"

"Není žádný důvod, proč bys zde měl být."

"Není žádný důvod, proč bych měl být kdekoli," řekl Phillips.

Roboti se začali vrtět a se zmatenými zvuky a zlověstným praskáním začali mávat anténami. Vypadají dost zmateně, pomyslel si. Asi jsem se jim moc nezalíbil. Možná, že riskuji, že budu odvezen na opravu do nemocnice pro vzbuřené programy?

"Už letím," řekl. "Děkuju. Děkuju pěkně."

Odešel a vsedl zpět do letounu. Zmačkl další směrová tlačítka.

"Pohybujeme se dle vlastní vůle. Myslíme, mluvíme, dokonce se i zamilováváme."

Přistál v Čchang-anu. Teď jej ale u Brány nejvyšších ctností nečekal uvítací výbor. Město se zdálo být větší a bláznivější. Nové paláce, nové pagody. Bylo cítit zimu, vál studený, rezavý vítr. Na obloze nebylo ani mráčku, byla oslnivě jasná. Na schodišti Stříbrné terasy potkal Francise Willoughbyho, velikého, mohutného, v nádherných brokátových šatech, s dvěma drobnými dočasnými choulíci se v jeho rukou, krásnými jako nefritové květy.

"Divy a zázraky! Bláznivý náměsíčník jest zde též!" zařičel Willoughby. "Jen zří, jak do daleké Kitaje došli jsme ty i já!"

Došli jsme nikam, pomyslel si Phillips. Jsme jen přízraky, zhotovenými tak dokonale, že jsme oklamali i sami sebe.

Willoughbymu řekl: "Vypadáš v těch šatech, Francisi, jako císař."

"Tak jest, jako Prester John!" zařval Willoughby, "jakožto Tamerlán! Tak! Nejsemť majestátní?" Radostně poplácal Phillipse po rameni a on, takřka přeražený tím přátelským poplácáním, začal kašlat. "Vzduchemť jsme letěli, jako jest orlů obyčej! Jako démoni, jako anielé! Jako anielé!" Přistoupil blíž k Phillipsovi a naklonil se k němu. "Prchl bych do Anglie, leč pravila mi Belilala, ta Belilala, ta děvka, že zakletí leží na mně a do Anglie pustiti nechce. I tak šli jsme do Kitaje.

Řekni mi, bratře, toto - budeš mi svědkem, užijme-li někdy ještě Anglii? Neboť obávám se, že bláznem nazvou mne, jako Marca Póla kdysi, když vyprávěti budu, jak do Kitaje letěl jsem.

"Jeden blázen má svědčit druhému?" otázal se Phillips. "Co ti mám říct? Pořád doufáš, že se dostaneš do Anglie, že?"

ozvala se v něm zuřivost. "Ach, Francisi, Francisi, znáš vašeho Shakespeara? Chodíš do divadla? My nejsme skuteční. Nejsme skuteční. Jsme z té hmoty, z níž jsou utkány sny, my oba. Nic víc! Och nový, nádherný světě! Jakápak Anglie? Kde? Není žádný Francis Willoughby. Není žádný Charles Phillips. Jsme jen..."

"Nech jej na pokoji, Charlesi," přerušil jej náhle chladný hlas.

Otočil se. Po schodišti Stříbrné terasy scházela Belilala v šatech císařovny.

"Znám pravdu," řekl hořce. "Y'ang-Yeovil mi všechno řekl. Host z pětadvacátého století. Setkal jsem se s ním v New Chicagu."

"Viděl ses tam i s Gioiou?" otázala se Belilala.

"Jen chvilku. Vypadá o hodně starší."

"Ano, vím. Nedávno tu byla."

"A jela zas dál, že?"

"Ano, opět do Mohendžo-dára. Jed' za ní, Charlesi. Nech chudáka Francise na pokoji. Řekla jsem jí, že tě potřebuje a že ty potřebuješ ji."

"Je to od tebe hezké, Belilalo. Ale nač je to všechno? Já ani neexistuju a ona zemře."

"Existuješ! Jak vůbec o své existenci můžeš pochybovat? Cítíš, že? Trpíš. Miluješ. Miluješ Gioiu, není to pravda? A Gioia tě také miluje. Mohla by milovat někoho, kdo neexistuje?"

"Myslíš, že mě miluje?"

"Vím to. Jed' za ní, Charlesi. Jed'! Řekla jsem jí, aby tě čekala v Mohendžo-dáru."

Otupělý Phillips přitakal. Co ještě mohl ztratit?

"Jed' za ní," řekla Belilala. "Hned teď!"

"Ano," odpověděl Philips. "Hned tam jedu."

Otočil se k Willoughbymu. "Jestli se někdy, přáteli, setkáme v Londýně, budu ti svědkem. Netrap se tím. Všechno bude v pořádku, Francisi."

Opustil je a pustil se směrem na Mohendžo-dáro, napůl čekal, že tam nalezne roboty, které ničí město. Mohendžo-dáro ale přesto stále existovalo, vůbec ne hezčí než dřív. Šel do lázně, protože doufal, že tam najde Gioiu. Nenašel ji tam, ale

zato se tam potkal s Nissandrou, Stengardem a Fenimonem.

"Letěla do Alexandrie," řekl mu Fenimon. "Chce ji vidět ještě jednou před uzavřením. Konstantinopol už mají skoro hotovou. Hlavní město Byzance, víš? Veliké město na Zlatém Rohu. Když otevrou Cařihrad, zavrou Alexandrii, chápeš? Říká se, že to bude hezké. Samozřejmě se setkáme při otevření."

"Samozřejmě", odpověděl Phillips.

Letěl do Alexandrie. Byl unavený a zklamaný. Je to všechno beznadějně šílenství, říkal si. Jsem jen loutka, poskakující na provázcích. Ale někde nad zářivými vodami Aravského moře se do jeho myšlenek začalo vkrádat něco, co řekla Belilala a pocítil, jak z něj postupně mizí hořkost, hněv a zklamání. "Existuješ. Jak vůbec můžeš pochybovat o své existenci? Milovala by Gioia někoho, kdo neexistuje?" Ano, ano. Yang-Yeovil se mýlil, hosté byli něčím víc než pouhou iluzí. Ve skutečnosti Yang-Yeovil o nich řekl pravdu, když prohlásil: "Myslíme, mluvíme, zamilováváme se..." Ano, tady byl zakopaný pes. Hosté mohli být umělí, ale nebyli neskuteční. Právě toto se mu minulé noci snažila vysvětlit Belilala. "Trpíš. Miluješ. Miluješ Gioiu. Zamilovala by se Gioia do někoho, kdo neexistuje?" Existoval, přinejmenším v dostatečné míře. Byl něčím neobyčejným, něčím, co bylo určitě nepříjemné pro lidi dvacátého století, jejichž zástupce měl představovat. Ale to neznamenal, že neexistuje. Je třeba zrodit se z ženy, aby byl člověk skutečný? Ne. Ne. Ne. Za to se stydět nemusel. A když to pochopil, najednou poznal, že Gioia nemusí zestárnout a zemřít. Věděl, jak ji zachránit. Jen aby chtěla. Jen aby chtěla. Jen aby chtěla.

Hned, když přistál v Alexandrii, spěchal do hotelu Panea, kde bydleli za své první, tak dávné, návštěvy. Byla tam. Seděla na patii s výhledem na Přístav a Maják. Vyzařoval z ní jakýsi klid a rezignovanost. Vzdala se. Neměla už sil mu unikat.

"Gioio," řekl tiše.

Vypadala starší než v New Chicagu. Měla staženou a hrubou tvář, oči zapadlé. Přestala se dokonce i snažit skrýt bílé prameny, ostře kontrastující s černí jejích vlasů. Posadil se u ní, položil svou ruku na její a pohlédl na obelisky, paláce, svatyně, Maják. A nakonec řekl: "Už vím, kdo doopravdy jsem."

"Ano, Charlesi?" její hlas zazněl jako kdyby přicházel z veliké dálky.

"V mých časech jsme tomu říkali program. Jsem jen soustavou příkazů, reakcí, výstupů - řídících jistý typ umělého těla. Je to program mnohonásobně dokonalejší, než jsme si my vůbec dokázali představit. Ale my, konečně, tyto věci teprve začínali poznávat. Až po vrch do mne napumpovali reakce člověka dvacátého století s jeho skutečnými náladami, chutěmi, nerozumem, bojovností žádoucího druhu. Někdo tady dobře ví, co to znamená být člověkem dvacátého století. Willoughby je taky dobrá práce - dokonalá alžbětinská výmluvnost a furiantství. A myslím si, že se trefili i do Yang-Yeovila. On si to myslí a kdo by to mohl vědět líp? Dvacáté páté století, Republika Horní Han, lidé se šedo zelenou pokožkou, napůl Číňané a napůl Marťané, pokud to mohu popsát. Někdo ví. Někdo tu, Gioio, umí velice dobře programovat."

Nedívala se na něj.

"Bojím se, Charlesi," řekla stejně nepřítomným hlasem.

"Mně? Toho, co říkám?"

"Ne, tebe ne. Copak nevidíš, co se se mnou stalo?"

"Vidím. Změnila ses."

"Dlouho jsem žila s myšlenkami, kdy to přijde. Doufala jsem, že to nikdy nepříjde, ne doopravdy. Kdo by věřil tomu, že bude starý? Jenže, když jsme byli poprvé v Alexandrii, tak to přišlo. V Čchang-anu se to zhoršilo. A teď..., teď..."

"Stengard říkal, že co nevidět otevřít Cařihrad," řekl rychle.

"No a...?"

"Nechceš tam zajet na otevření? Pojedeme do Konstantinopole spolu. Vyrazíme zítra, ano? Co říkáš? Najmeme si loď. Je to rychlý a krátký skok přes Středozemní moře. Plout do Cařihradu? Kdysi, v mých časech, byla taková báseň. Asi není zapomenuta, protože byla vložena do mého programu."

Přešla všechna ta tisíciletí a starého Yeatse pořád někdo zná! Pro mladé ptáky, v náručích schoulených, pro ptáky na větvích stromů! Jed' se mnou do Cařihradu, Gioio!"

Pokřčila rameny. "S takovým vzhledem? Hodinu od hodiny odpornější? Když oni budou navždy mladí? Když ty..." hlas se jí zlomil a zmlkla.

"Dopověz to, Gioio."

"Dej mi pokoj, prosím tě."

"Chtěla říct: Když ty, Charlesi, budeš taky navždy mladý, nemám pravdu? Celou tu dobu jsi věděla, že se nikdy nezměníš. Já to nevěděla, ale ty - ano."

"Ano. Věděla jsem to. Tvářila jsem se, že je všechno jinak, že když zestárnu já, zestárneš i ty. V Čchang-anu, když jsem postřehla první známky... tehdy jsem pochopila, že s tebou už déle nemohu zůstat. Protože, kdybych se dívala na tebe, navždy mladého, navždy stejně starého, dívala bych se na sebe..."

Zvedla rozpažené ruce. "Tak jsem tě dala Belilale a zmizela jsem."

"Úplně zbytečně, Gioio."

"Tehdy jsem si nemyslela..."

"Jenže, když budeš chtít, nemusíš stárnout."

"Nebud' krutý, Charlesi," řekla hluše. "Před tím, co mě čeká, se nedá uprchnout."

"Ale dá!" nesouhlasil.

"Nic o tom nevíš!"

"Moc ne, to je pravda," přiznal. "Jenže vím, jak by se to dalo udělat. Možná, že je to neobratné, primitivní řešení z dvacátého století, ale věřím, že dobré. Přemýšlel jsem o tom, když jsem letěl z Mohendžo-dára. Řekni mi, Gioio, proč bys

nemohla jít za těmi programátory, stvořiteli, plánovači nebo kdo to vůbec je, za těmi, kdo tvoří města, dočasné a hosty a nechat se přetvořit na něco takového, jako jsem já? Mají k dispozici jen zlomkovité údaje a dokážou z něčeho stvořit člověka dvacátého století, a navíc ještě i přesvědčivě, že? Nebo z šestnáctého století nebo z jakékoli jiné doby... a je dokonalý, sugestivní. Proč by to s tebou nemohli dokázat ještě lépe? Vytvořit Gioiu tak reálnou, že ji ani skutečná Gioia nepozná? Jenže Gioiu, která nikdy nezestárne - Gioiu produkt, Gioiu - program, Gioiu - hosta? Proč ne? Řekni mi, Gioio, proč ne?"

Chvěla se.

"Nikdy jsem neslyšela o něčem podobném!"

"Ale nemyslíš, že je to možné?"

"Odkud to mám vědět?"

"Samozřejmě, že je to možné! Dokážou-li stvořit hosty, tím spíš dokážou vzít občana a udělat z něj takový duplikát, že..."

"Tohle se nikdy nedělalo. To vím určitě. Nedokážu si představit občana, který by s tím souhlasil. Dát své tělo... nechat se změnit v... v..." Zakroutila hlavou. Působilo to dojmem vzrušení i odmítnutí.

"Jasně," řekl. "Dát své tělo. Tvé přirozené tělo, tvé stárnoucí, vrásčitéjší, stále nemocnější tělo krátkodobé. Co je na tom hrozného?"

Byla velice bledá. "Je to bláznovství, Charlesi. Už o tom nechci mluvit."

"Jenže mně se to nezdá šílenstvím."

"To nedokážeš pochopit."

"Nedokážu? Ale určitě dokážu pochopit strach před smrtí. Nemám žádné potíže s pochopením toho, jaké to je, když někdo patří do hrstky stárnoucích ve světě, kde se stárnutí nikoho netýká. Jenže nechápu, proč o tom nechceš uvažovat."

"Ne," odpověděla. Říkám ti, že je to šílenství. Budou se mi smát."

"Kdo?"

"Všichni mí přátelé. Hawk, Stengard, Aramayne..." opět od něj odvrátila zrak. "Jsou tak krutí, a ani si to neuvědomují. Pohrdají vším, co není krásné, co je nehezské, smutné a zbabělé. Občané nedělají nehezské věci. A ono to tak bude vypadat, bude-li to vůbec možné. Budou hrozně povzneseni. Ach, a velice milí, opravdu: Milá Gioio, jak jsme rádi... ale za zády se mi budou smát. Budou si o mně vykládat ty nejhorší drby. Nesnáším to!"

"Mohou se smát," řekl Phillips. "Je to lehké být tváří v tvář smrti statečným a klidným, když máš záruku nesmrtnosti. V jak šťastném postavení jsou. Ale proč bys právě ty měla být jedinou, kdo zestárne a zemře? Ale tak či tak, smát se nebudou. Nebudou krutí. Budou rádi, že jsi našla cestu k záchraně. Přinejmenším je kvůli tobě přestane trápit pocit viny a to je potěší. Můžeš..."

"Přestaň," požádala jej.

Vstala, přešla k zábradlí patia a zahleděla se na moře. Postavil se za ní. Červené plachty v přístavu, slunce vrhající své pablesky na Maják, Ptolemaiovy paláce, zářící dokonalou bělobou na modrém pozadí oblohy. Lehčeji položil ruku na rameno. Zachvěla se, jako kdyby se chtěla odtáhnout, ale zůstala stát.

"Takže mám jiný nápad," zašeptal. "Nepůjdeš-li k plánovačům ty, půjdu tam já. Změňte můj program, řeknu jim. Seřídte mě tak, abych stárl stejně rychle, jako ty. Bude to dokonce o mnoho věrnější, mám-li už hrát roli člověka dvacátého století. Úměrně k plynoucím létům se na mě tváří objeví vrásky, zředitou mi vlasy, začnu chodit poněkud pomaleji - zestárneme spolu, Gioio. K čertu s tvými krásnými nesmrtelnými přítelkyněmi! Mám tebe. Nebudeme je potřebovat." Prudce se otočila. Oči měla rozšířené úžasem.

"Mluvíš vážně, Charlesi?"

"Samozřejmě."

"Ne," zašeptala. "Všechno, co jsi mi dnes řekl, je nestvůrný nesmysl. Chápeš to vůbec?"

Sáhl po její ruce a sevřel ve své dlani konečky jejích prstů. "Pokouším se jen pro tebe a musím najít něco, aby..."

"Už nic neříkej," řekla. "Prosím..."

Rychle, jako kdyby unikala horkému plameni, vytrhla prsty a schovala ruku za zády. I když jejich obličej od sebe dělila vzdálenost pouhých několika palců, poznal, že se mezi nimi otevřela hluboká propast. Chvilí na sebe hleděli a pak se Gioia hbitě otočila nalevo, proklouzla kolem Phillipse a vyšla z patia.

Udiveně hleděl, jak běží dlouhou mramorovou chodbou a pak mizí z jeho pohledu. Napadlo jej, že nemá cenu ji stíhat. Ztratil ji. Bylo to jasné, bylo to jisté. Bála se jej. Proč prohlubovat její trápení? Ale přesto se přesvědčil, že běží hotelovou halou a pak úzkou zahradní cestičkou ke stinným zeleným hájům Panea. Domníval se, že ji vidí v bráně Hadrianova paláce, ale když tam dorazil, byly jeho kamenné síně prázdné.

"Neviděls tady nějakou ženu?" otázel se dočasněho, zametajícího tam schody.

Jedinou odpověď mu byl ponurý pohled. Phillips zaklel a otočil se.

"Gioio!" zvolal. "Čekej! Vrať se!"

Nešla do knihovny? Míjel užaslé, brblající knihovníky a uháněl mezi regály, nahlížel do temných chodeb za stohy svitků s dvojími držadly. "Gioio! Gioio!"

Rušil svým řevem toto tiché místo, ale vůbec jej to nezajímalo. Vyrázil z postranních dveří a hnal se do přístavu. Maják! Byl vystrašený. Mohla už po rampě přejít sto kroků na cestě k parapetu, z něhož chtěla skočit dolů. Vběhl dovnitř, přičemž cestou rozrážel občany a dočasné jako stébla trávy. A nahoru, ani se nezastavil, aby nabral dechu, i když jeho plíce žadonily o chvilku odpočinku a důmyslně zkonstruované srdce unaveně bušilo. Zmizela mu, usoudil na prvním balkónu, jenže když jej oběhl, nenašel ji. Dále, nahoru. Dostal se až na vrchol, do samé majákové komory. Nikde ani stopa po Gioie. Vyskočila? Nebo sešla dolů druhou rampou, když se hnal nahoru po první? Přilepil se k okraji a napjal

zrak a díval se dolů. Prohledával podnoží Majáku, pobřežní skály, hráz. Nikde ani stopa po Gioie. Někde ji musím najít, říkal si. Budu hledat, dokud ji nenajdu. Doběhl dolů a vykřikoval její jméno. Kde teď? Do Poseidonovy svatyně? Do Kleopatřiny hrobky? Zmatený, na chvějících se nohou, stál uprostřed ulice Canopus.

"Charlesi?" uslyšel.

"Kde jsi?"

"Tady. U tebe."

Dalo by se říci, že se zhmotnila ve vzduchu. Tvář neměla ruměnou, na šatech ani stopa potu. Hnal se městem za přízrakem? Přistoupila k němu, uchopila jej za ruku a měkce řekla: "Opravdu jsi uvažoval o tom, nechat se udělat někým, kdo může stárnout?"

"Ano, kdyby to jinak nešlo."

"Ta druhá možnost je tak hrozná, Charlesi."

"Opravdu?"

"Dokonce ani nemůžeš pochopit jak."

"Hroznější než stárnutí, než smrt?"

"Nevím," odpověděla. "Asi ne. Jediné, co vím určitě, Charlesi, je, že nechci, abys stárnul."

"Ale já přece nemusím," zahleděl se na ni.

"Ne," řekla. "Nemusíš. Nikdo z nás nemusí."

Phillips se usmál. "Pojeďme odtud," řekl za chvíli. "Pojeďme do Cařihradu, ano, Gioio? Objevíme se v Cařihradu na otevření. Budou tam tví přátelé. Řekneme jim, jak jsme se rozhodli. Budou vědět, jak to zařídit. Někdo to vědět bude."

"Zní to tak zvláště," řekla Gioia. "Změnit se v... v hosta? V hosta v mém vlastním světě?"

"Vždycky jsi jím tak trochu byla."

"Asi ano. Tak trochu. Ale dosud jsem byla alespoň skutečná."

"Zatímco já nejsem?"

"A jsi snad, Charlesi?"

"Ano, stejně skutečný, jako ty. Nejdřív jsem zuřil, když jsem se o sobě dozvěděl pravdu. Ale pak jsem ji začal brát. Někde mezi Mohenžo-dárem a tímto městem jsem začal chápat, že není špatné být tím, kým jsem, že jsem vnímavý, myslím, uvažuji. Byl jsem dokonale naprogramován, Gioio, víš to. Nedokážu poznat rozdíl mezi být sebou a být úplně živým. A ono být sebou je - pro mne - dostatečně pravdivé. Myslím, cítím, znám bolest i radost. Jsem přesně tak skutečný, jak mám být. A ty budeš taky. Nikdy nepřestaneš být Gioiou, chápeš? Odvrhneš pouze své tělo, to tělo, které tě buď jak buď tak hrozně zradilo." Pohlídl ji po tváři. "Bylo to řečeno za nás už dřív, kdysi dávno:

"Když z těla duše uletí,
už nikdy neobléknu živé tvary,
spíš v dílně řeckého klenotníka
zavřu se do medailonu emailovaného
aby císařovo víčko ospalé
v údivu řasy těžké pozvedla..."

"Je to tatáž prastará báseň, která ještě nebyla naprosto zapomenuta."

"Řekni mi, Charlesi, konec."

"Nebo snad v šelestící listí
zlaté větve dvoru byzantskému
zapějí dlouhou píseň o zmizení."

"Jak je to hezké! Co to znamená?"

"Že smrt není nezbytná. Že se můžeme nechat pohltit věčnými tvory, že se můžeme změnit, že můžeme jít dál, když odvrhneš svou tělesnou schránku. Básník tím nemyslel přesně to samé, co já, dokonce by ani nepochopil, o čem spolu hovoříme, ani slovo... a přesto... a přesto je jeho poslání naprosto stejné. Gioio, žij! Žij se mnou!"

Otočil se na ni a spatřil, že její tvář zalil ruměnek. "To, co ti navrhuju," řekl, "není tak úplný nesmysl, že? Pokusíš se o to, ano? Co myslíš, dokážeme toho, kdo tvoří hosty, přesvědčit, aby přetvořil tebe, Gioio? Co myslíš? Dokáže to?"

Skoro nepostřehnutelně přikývla. "Asi ano," řekla tiše. "Je to velice nezvyklé. Ale myslím, že možné. Proč ne, Charlesi? Proč ne?"

Ráno si v přístavu najali loď - nízký, úzký člun s krvavě rudou plachtou - kterou kormidloval dočasný s lotrovským vzhledem a nakažlivým smíchem. Phillips si zaclonil oči a pohlédl k severu. Měl pocit, že takřka vidí obrysy velkého města, ležícího na svých sedmi pahorcích, Konstantinův Nový Řím na Zlatém Rohu, mohutnou kopuli Hagie Sophie, hrdé hradby pevnosti, paláce, kostely, Hipodrom a nade vším tyčícího se Krista ve slávě, zlatavě rozzářenou sluneční mozaiku.

"Cařihrad," řekl Phillips. "Vez nás tam nejkratší a nejrychlejší cestou."

"Velice rád," nečekaně roztomile odpověděl lodník.

Gioia se usmála. Tak veselou ji neviděl od dob císařské hostiny v Čchang-anu. Uchopil ji za ruku, její štíhlé prsty se lehce chvěly a pomohl jí do loďky.